

Cilt 5 / Sayı 2 / Kış 2025

Araştırma Makalesi

Karamanlı Türkçesi ve Orta Anadolu Ağızlarının Karşılaştırmalı Ses Bilgisi II -Ünsüzler-

Nevzat Özkan

Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr., Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ORCID: 0000-0002-0178-6768

nevat100@gmail.com

Özkan, Nevzat. "Karamanlı Türkçesi ve Orta Anadolu Ağızlarının Karşılaştırmalı Ses Bilgisi II -Ünsüzler-". *Kün: Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 5.2 (Kış 2025): 35-85.

DOI: <https://doi.org/10.54281/kundergisi.62>.

Geliş Tarihi: 02.08.2025 / Kabul Tarihi: 16.09.2025 / Yayımlanma Tarihi: 30.12.2025

Bu çalışma Creative Commons Attribution 4.0 International License ile lisanslanmıştır.

Karamanlı Türkçesi ve Orta Anadolu Ağızlarının Karşılaştırmalı Ses Bilgisi II

-Ünsüzler-

Nevzat Özkan

Özet

1924 yılına kadar Anadolu'nun başta Orta Anadolu olmak üzere belli bölgelerinde yaşayan ve bu tarihten itibaren Yunanistan'a göçen Karamanlılar, günlük hayatlarında, yazılı kültür ve edebiyat etkinliklerinin büyük bir bölümünde Türkçe kullanmışlardır. Kullandıkları Türkçe, yaşadıkları bölgelere ve kullanım alanına göre farklılıklar göstermekle birlikte ağız özellikleri gösteren Karamanlca metinlerin fonetik ve morfolojik özellikler bakımından Anadolu ağızlarından çok büyük bir farklılık taşımadığı görülmektedir. Daha önce yapılan ünlüler konusundaki karşılaştırmalar, ünlü düzeni bakımından Karamanlı Türkçesinin Orta Anadolu Ağızlarıyla önemli paralellikler gösterdiğini ortaya koymuştu. Bu çalışmada aynı yöntemle ünsüzler bakımından bir karşılaştırma yapıldı. Ünsüz değişmesi, ünsüz düşmesi, korunan ünsüz, ünsüz tekleşmesi, ünsüz ikizleşmesi, ünsüz türemesi, metatez (yer değiştirme), hece yutumu, ünsüz benzeşmesi özellikleri açısından Karamanlı Türkçesi, Orta Anadolu Ağızları ile karşılaştırıldı. Karşılaştırmalar bazen sözcük düzeyinde bazen de ses özelliği düzeyinde ortaklıklar göstermektedir. Bu ortaklıklara rağmen Yunan harfli metinlerin imla sorunları ve ağız derleme çalışmalarının tüm ağız özelliklerini birebir yansıtmaktan uzak olduğu da gözden uzak tutulmamalıdır. Diğer bir sorun da eşzamanlılık ile ilgilidir. Karamanlca metinlerin büyük bölümünün 19. yüzyıla ait olmasına rağmen Orta Anadolu Ağızları ile ilgili derleme çalışmalarının 20. yüzyılın sonu ve 21. yüzyılın ilk çeyreğine ait olduğu da yabana atılmamalıdır. Bu sebeple bu iki ağız alanının aynı ortamda şekillenmelerine rağmen birbirleriyle tam bir denklik içinde olması mümkün değildir. Ancak yine de ünlü düzeninde olduğu gibi ünsüz düzeninde de Karamanlı Türkçesiyle Orta Anadolu Ağızları çok yüksek oranlarda ortaklık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Karamanlı Türkçesi, Orta Anadolu Ağızları, ünsüzler, ses olayları.

Comparative Phonetics of Karamanli Turkish and Central Anatolian Dialects II

-Consonants-

Abstract

The Karamanlides, who lived in certain regions of Anatolia, primarily Central Anatolia, until 1924 and migrated to Greece after that date, used Turkish in their daily lives, for a large part of their written cultural and literary activities. While the Turkish they used varied depending on their region of residence and area of use, Karamanlide texts exhibiting dialect characteristics appear to have no significant differences from Anatolian dialects in terms of phonetic and morphological features. Previous comparisons of vowels revealed that Karamanlide Turkish shares significant similarities with Central Anatolian dialects in terms of vowel patterns. This study employed the same method to compare consonants. The Karamanlide Turkish were compared with the Central Anatolian Dialects in terms of consonant changes, consonant drops, consonant retention, consonant singulation, consonant gemination, consonant derivation, metathesis (displacement), syllable deletion and consonant

assimilation. Comparisons reveal commonalities, sometimes at the word level and sometimes at the phonetic level. Despite these commonalities, it should be noted that the orthographic problems of Greek-scripted texts and the fact that dialect compilations are far from reflecting all dialect characteristics accurately are also problematic. Another problem concerns synchronicity. While the majority of Karamanlidika texts date from the 19th century, it should not be overlooked that compilations of Central Anatolian dialects date from the end of the 20th century and the first quarter of the 21st century. Therefore, despite these two dialect areas being shaped in the same environment, complete equivalence is impossible. However, Karamanli Turkish and Central Anatolian Dialects show a very high degree of similarity in consonant order, as well as in vowel order.

Key Words: Karamanli Turkish, Central Anatolian Dialects, consonants, sound events.

Giriş

Hristiyan Türklerin büyük bir kısmının 14. yüzyılda Karamanoğulları Beyliği'nin sınırları içinde yaşamasından kaynaklandığı düşünülen Karamanlı adı ile ilgili ilk bilgilere bir görüşe göre, 1437 tarihli Latince bir kilise kaydında (Anzerlioğlu, Karamanlı Ortodoks Türkler 137), bir başka tespite göre ise Caramani(ler) veya yükleme hali ekiyle Caramanos şeklinde 1553-1555 yıllarına ait bir gezi notunda rastlanmaktadır (Eckmann, Karaman Edebiyatı 21).

Karamanlılar için Batı'da Türkofon Ortodokslar tabiri kullanılmakta, Osmanlı arşivinde ise zimmiyan-ı Karaman veya sadece Karamanyan adı verilmektedir. Karamanlılar ise kendilerini Anadolu Rumu, Anadolu Hristiyanı veya Anadoluşlar şeklinde adlandırmaktadır (Eckmann, Karaman Edebiyatı 21; Anzerlioğlu, Karamanlı Ortodoks Türkler 118-119). Bazı Yunan kaynakları Karamanlıları zorla Türkçe öğretilmiş Rumlar olarak nitelendirmektedir. Bu iddialarının aksine pek çok Karamanlı gibi, Eckmann da onların Türk olduklarına inanmakta, büyük bir ihtimalle Bizans hizmetinde çalışan Türklerin torunları olduklarını düşünmektedir (Eckmann, Karaman Edebiyatı 20).

Karamanlılar dil bakımından sadece Türkçe konuşanlar ve dışarıda Türkçe ailede Rumca konuşanlar olmak üzere iki gruba ayrılıyorlardı. 20. yüzyılın başlarında Orta Anadolu'da tespit edilen 81 Karamanlı cemaatinin 49'unun Türkçe konuştuğu belirlenmiştir. Karamanlıların ibadet dili de isimleri de büyük ölçüde Türkçeydi. Alagöz, Arslan, Aydın, Ayvaz, Bayram, Budak, Bünyad, Emirşah, Gökçe, Karagöz, Kaplan, Kutlu, Murat, Yılbeyi, gibi adlar taşımaktaydılar (Anzerlioğlu, Karamanlı Ortodoks Türkler 124-125, 148).

Arkeolog Georges Perrot'un 1864 yılı gözlemleri şöyledir: Anadolu'nun iç kesimlerinin hemen her yöresinde ne Rumlar Rumca ne de Ermeniler Ermenice konuşur, her iki cemaat de sadece efendileri olan Türklerin lisanını konuşur; ancak bunu bir cemaat Rum, diğeri Ermeni harfleriyle yazar (Balta, "Gerçi Rum isek de..." 118).

Karamanlılar kullandıkları dili Türkçe, sade Türkçe, berrak Türkçe, Türk dili, sade Türk dili, ortak Türk dili, düzgün Türkçe, yavan Türkçe veya Anadolu lisanı gibi ifadelerle adlandırmaktadır (Eckmann, Karaman Edebiyatı 21; Anzerlioğlu, Karamanlı Ortodoks Türkler 118-119). Rumca Karamanlidika adı verilen bu dil, tarihî Kapadokya'nın tümüne yayılmış durumdaydı. Söz varlığının %75'i Türkçe sözcüklerden %15-20'si Yunanca, geri kalanı da Arapça, Süryanice gibi diğer dillerden gelen sözcüklerden oluşuyordu (Arslan <http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1999/03/23/104202.asp>). Belli bölgelerde Yunancanın değişik lehçeleri de konuşulmaktaydı ancak Türkçe baskın bir kültür dili olarak 19. yüzyıl ortalarında bile Yunanca konuşanlar arasında da yaygınlaşmaktaydı. Özellikle eğitim ve ticaret gibi alanlar Rumlar arasında da Türkçenin öğrenilmesini ve yaygınlaşmasını sağlamıştır (Benlisoy 425-427).

Karamanlılar içinde bulundukları bu ikilemi şu mısralarda dile getirirler:

“Gerçi Rum isek de... Rumca bilmez Türkçe söyleriz

Ne Türkçe yazar okuruz ne de Rumca söyleriz

Oyle bir mahludi hattı tarikatimiz vardır

Hurufumuz Yonanice Türkçe meram eyleriz.” (Şakiroğlu 762)

Günlük konuşma dili Türkçe olan Karamanlıların, yazı dili de Türkçeydi. Karamanlılara ait Yunan alfabesiyle yazılmış ilk eserler 16. yüzyılda görülmeye başlar. Ancak bunlar sınırlı sayıda çoğaltılan el yazması eserlerdir (Eckmann, Karaman Edebiyatı 22-23). Geniş kitlelere yayılan Karamanlca kitaplar 1718-1935 yılları arasında basılmıştır. Karamanlca eserlerin basıldığı matbaalardan biri Kayseri’ye bağlı Zincidere’dedir. Bu dönemde 340’ı dinî, 288’i din dışı toplam 628 kitap basılmıştır (Balta, “Gerçi Rum isek de...” 169). Dinî eserler, Yunancadan çevrilen ilmiyeler, mezmurlar, azizlerin hayatı gibi konulara yöneliktir. Karamanlca kitapların çevirmenleri ve yayıncıları, genel anlamda rahipler, özellikle de metropolitlerle keşişlerdi. Karamanlca kitapların sunuş bölümlerinde belirtildiği üzere, bu eserleri yayımlayanların ve çevirenlerin ortak hedefi “Yunancalarını unuttukları ve bu yüzden kilisede okunanları anlayamadıkları için Tanrı’nın yolundan uzaklaştırılmış olan Osmanlı Devleti’nin doğusunda yaşayan Hristiyanları aydınlatmaktır.” Bu yüzden yazar veya çevirmenlerin amacı, Anadolu Hristiyanlarına Ortodoks kilisesinin doktrinlerini ve Ortodoks Hristiyanın dinî sorumluluklarını öğretmektir. Yayınlar, Türkçe konuşan Ortodoks Hristiyanların dinsel kimliklerini öncelikle İslamlaşmaktan, daha sonra da misyoner propagandadan korumaya yönelmişti (Balta, “Gerçi Rum isek de...” 129-130). Karamanlca eserlerin yazarları ve çevirmenleri eserlerinin önsözlerinde okuyucularına “Hristiyanlar”, “Ortodoks Hristiyanlar”, “Anadolulu Hristiyanlar”, “Anadolu’nun Ortodoks Hristiyanları” şeklinde seslenerek (Balta, “Gerçi Rum isek de...” 136) Hristiyanlıklarına vurgu yapmışlardır.

Din dışı Karamanlca kitap yayıncılığı 19. yüzyılın ikinci yarısında yoğunlaşmış ve bu eğilim son döneme kadar sürmüştür. Bu dönemde, halk için yazılmış eserlerin sayısı artmıştır. Bu kitaplar ağırlıklı olarak pratik hekimlik, muhasebe, tarım gibi günlük hayatla veya coğrafya, doğa bilimleri, tarih, ansiklopedi ve yıllık gibi genel kültürle ilgili kitaplardır. Ayrıca edebî eserlerde de artış görülmektedir (Balta, “Gerçi Rum isek de...” 183). Edebî eserler arasında Ahmet Mithat Efendi’nin Karamanlca yayımlanan birkaç eseri ile Köroğlu, Aşık Garip, Şah İsmail, Nasrettin Hoca gibi sözlü edebiyat eserlerinin Karamanlca yayınları yer almaktadır. Son dönemde Fransızcadan da birkaç roman çevrilmiştir (Eckmann, Karaman Edebiyatı 36).

Bugüne kadar Karamanlı Türkçesiyle yazılmış 752 eser tespit edilmiştir. Bu eserlerin çoğu Yunanistan’da başkent Atina’daki Milli Kütüphane’de ve Yunan Bilim Akademisi Kütüphanesi’nde bulunmaktadır (Balta, “Karamanlca Kitapların” 5). Özel koleksiyonlarda ve farklı kütüphanelerde de Karamanlca eserlere rastlanmaktadır. İlk Karamanlca gazete 1840 yılında çıkmaya başlayan *Gazeta-yı Anatoli*’dir (Tekin 107). Gazeteyi çıkaran Evangelios Misalidis’in 1871-1872 yılları arasında yayımlanan ve Türkçedeki ilk roman olarak da değerlendirilen *Temaşa-i Dünya ve Cefakâr u Cefakeş* adlı Ortodoks Rum cemaatinin Beyoğlu çevresindeki hayatını, gelenek ve göreneklerini anlatan bir eseri de bulunmaktadır.

Bugün Anadolu'nun pek çok yerinde görülen Karamanlîca Kitabeler, Karamanlılardan günümüze kalmış en canlı âbideler olarak karşımıza çıkmaktadır (Eyice, Anadolu'da Karamanlîca Kitabeler 25-48; Eyice, Anadolu'da Karamanlîca Kitabeler II 683-696).

Grek alfabesiyle yazılan Türkçeye Karamanlîca adı verilmiştir (Benlisoy 58) ancak Karamanlıların dili kendi içinde bir birlik göstermemektedir. Çünkü esas olarak bu eserler bir yandan "edebî dile yakın özellikler gösterirken diğer yandan bazı ağızlara ait özellikler göstermektedir. Karamanlîca eserler, kullanılan dil bakımından şöyle gruplandırılmaktadır:

1. Doğrudan doğruya edebî Türkçe ile yazılan eserler: Bunlar aslen Arap harfleriyle yazılmış Türkçe eserlerin Yunan harfli neşirleridir. Ahmet Mithat Efendi'nin bazı romanlarının Yunan harfli yayımları ve Rumlar için hazırlanmış gramer ve sözlüklerle 19. ve 20. yüzyılda Kitabı Mukaddes Şirketi'nin yayımladığı Yunan harfli Türkçe İncil'ler bu türe girmektedir.

2. Halk ağzı unsurlarıyla az çok karışık bir yazı diliyle yazılmış eserler: Bunlar bazı bakımlardan farklılıklar gösterir.

a. Dili edebî Türkçeye yakın olmakla beraber halk ağızlarına ait birtakım fonetik özellikler taşıyan, Anadolu Hristiyanlarına Yunanca öğretmek için Türkçe kısmı da Yunan harfleriyle yazılan sözlükler.

b. Edebî Türkçeye has özellikler de göstermekle birlikte sadece Karamanlîca metinlerde görülen *aflık*, *mübarekli*, *mimkinsiz* örneklerinde olduğu gibi Arapça ad ve sıfatlara *+llk*, *+ll* ve *+slz* eklerinin getirilmesi gibi ağız özellikleri taşıyan eserler.

c. Ağız özellikleri daha yoğun olarak görülmesine rağmen sözdizimi bakımından Türkçe sözdiziminin hâkim olduğu eserler (Eckmann, Karaman Edebiyatı 24-34).

Mollova, Karamanlı Türkçesi söz varlığını;

1. 18.-19. yüzyıl edebî diliyle ilgili kelimeler,
2. 18.-19. yüzyıl popüler diliyle yani günlük konuşma diliyle ilgili kelimeler,
3. Çağdaş Türkçede istisna oluşturmayan kelimeler,
4. Çağdaş Türk edebî diliyle ortak olan kelimeler,
5. Eski Anadolu ve Rumeli Türkçesiyle ortak olan kelimeler,
6. Çağdaş Anadolu ve Rumeli Türkçesiyle ortak olan kelimeler,
7. Anadolu ağızlarıyla ilgili kelimeler,
8. Rumeli ağızlarıyla ilgili kelimeler,

Hristiyanlığa ait dinî terimler şeklinde 9 gruba ayırmaktadır (Mollova 207-218).

Aristotelis Kourtidus, *Küçük Asyahlının Dili ve Öğrenme Tutkusu* (1909) adlı Yunanca eserinde, "anadil olarak Rumcanın kullanıldığı Troya'dan Likya'ya kadar uzanan Küçük Asya'nın batı şeridi dışında, kuzeyde Gürcistan sınırından, güneyde Suriye sınırına kadar uzanan bölgede on binlerce insan Türkçe'nin ağır ve kaba bir ağzı olan ve İstanbul'dakilerin Karamanlîca dedikleri bir lehçesini konuşmaktaydılar ve hâlâ konuşmaya devam ediyorlardı." (Balta, "Gerçi Rum isek de..." 153) demektedir.

Türkçeden başka dil bilmeyen Türk Ortodoksların ağızları Müslüman Türklerden farklıydı değerlendirmesi yapan Ekincikli, bu farklılığı kullandıkları Grek alfabesine ve kökenlerinin dayandığını düşündüğü Bulgar, Avar, Peçenek, Kuman-Kıpçak Türklerinin dil özelliklerinin Oğuz Türklerinden farklı olmasına bağlar (Ekincikli 144).

Karamanlı halk dili ile yazılan eserler kendi aralarında tam bir birlik göstermediğinden bu dil alanı farklı ağız bölgeleri ile ilişkilendirilmiştir.

Anadolu Karamanlı ağızları hakkında araştırma yapan ilk bilim adamlarından biri olan Huart, ele aldığı metinlerin Ankara ağızıyla yazıldığını ileri sürmüştür.

Eyice, Karamanlıca basma eserlerin eski Orta Anadolu, özellikle de Kayseri ve Karaman ağızlarına yakın olduğunu söyler (Eyice, "Karamanlidika Bibliyografya..." 373).

Dimitriev, Karamanlıların Konya ağızıyla konuştuklarını düşünürken, Eckmann Karamanlı ağzının Türk dili içinde ayrı bir yere sahip olduğunu düşünür (Mollova 201).

Necati Demir, ölçünlü dilden farklı olarak ön seste *b-* yerine *p-* (pu, pil- vb), *d-* yerine *t-* (tua, tındar vb), *g-* yerine *k-* (kenç, kören) tercih edilmesinden hareketle Karamanlı ağızlarının Doğu Karadeniz ağızlarıyla ilgisi üzerinde durmuştur (Demir 15-16).

Karamanlı ağzının bu kadar farklı ağız alanıyla ilişkilendirilmesinin sebebi yayıldıkları bölgeyle ilgilidir. Karamanlılar 1924 mübadelesine kadar Anadolu'da Trabzon – Fırat – Toros-Silifke hattının batısında, özellikle Kayseri, Niğde, Nevşehir, Konya, Burdur, Isparta, Antalya yörelerinde, daha sonra Karadeniz sahilinde ve iki büyük şehir olan İzmir ve İstanbul'da yaşadılar. Değişim sırasında iskân yerlerindeki sayıları yaklaşık 1 milyon idi (Eckmann, Karaman Edebiyatı 20). Özellikle eskiden Kapadokya adı verilen Orta Anadolu'dan Yunanistan'a gidenler, orada da ana dilleri olan Türkçeyi korumuşlardır. Hatta Yunanistan'da doğmuş, bugün 50 yaşını geçmiş olan Karamanlıların bile Orta Anadolu ağızıyla Türkçe konuşmaya devam ettiklerine dair gözlemler bulunmaktadır (Anzerlioğlu, "Tarihî Verilerle..." 176- 178). Çünkü Yunanistan'a göçen Karamanlılar, burada umduklarını bulamamışlar, özellikle Rumca bilmedikleri için çok büyük zorluklar yaşamışlar ve "Türk dölü" diye aşağılanmışlardır (Millas 186, 209, 275).

19. yüzyılın ilk yarısında İç Anadolu Ortodoksları ana hatlarıyla, çoğunluğu Türkçe, kalanı da Rumca konuşan cemaatlerden oluşmaktaydı. Kayseri-Nevşehir-Niğde üçgenindeki 32 köyde Rumca, 49 köyde Türkçe konuşan Ortodokslar oturmaktaydı (Balta, "Gerçi Rum isek de..." 125). Karamanlılar Orta Anadolu'da yoğun olarak şu illere dağılmış durumdaydılar:

Aksaray: Güzelyurt, Karandere, Uluağaç.

Niğde: Gölcük, Misti / Konaklı, Fertek, Sementra / Ovacık, Andaval / Aktaş, Hasköy, Aravan / Kumluca, Kurdonos / Hamamlı, Bor, Tırhan, Çarıklı, Eminlik, Kavlaktepe, İlisun, Bereketli, Ereğli.

Nevşehir: Merkez, Ürgüp, Mustafapaşa, Derinkuyu, Suvermez, Yazıhöyük, Özlüce, Başköy, Gülşehir, Kaymaklı.

Kayseri: İncesu, Zincidere, Pınarbaşı, Endürlük, Talas, Develi, Tavlusun, Çukur, Rum Kavak, Gesi, Ağırnas, Gergeme, Sarımsaklı, Hamidiye, Karacaören, Erkilet.

Yozgat: Merkez, Akdağmadeni, Karapir, Garipler, Abdurrahmanlı.

Karamanlılar, Orta Anadolu illerine bağlı 80 civarında yerleşim merkezinde yaşamaktaydılar (Öger ve Yıldız 246).

Karamanlîca dinî metinlerin yazar ve mütercimleri arasında çok sayıda Kayseri'nin İncesu, Germir, Endürlük, Talas gibi yerleşim merkezleri ile Nevşehir, Niğde gibi Orta Anadolu şehirlerinde yaşamış Karamanlı din ve kültür adamlarının bulunması, metinlerde görülen Orta Anadolu ağzlarına ait özellikleri açıklamayı kolaylaştırmaktadır.

Grek Alfabetiyle Türkçenin İmlası

Diğer Türkler gibi Hristiyanlaşmış Karamanlı Türkleri de girdikleri dinin alfabesini kullanmışlardır. Zira tarih boyunca Müslüman Türkler de dahil olmak üzere tüm Türk toplulukları bağlı oldukları dinin kutsal kitabının alfabesini kullanmışlardır (Sertkaya 2).

Latin harfleriyle Karamanlîca metinlerde kullanılan Grek harfleri karşılıklı olarak şöyle bir görünüm arz etmektedir:

A/a Α/α (aksanlı şekilleri var),

B/b Β/β (üstü noktalı),

C/c Δ/δ, ζ/ζ,

Ç/ç ΤΖ/τζ,

D/d Δ/δ,

E/e Ε/ε (aksanlı şekilleri var),

F/f Φ/φ,

G/g Γ/γ, Κ/κ (küçükü üstü noktalı),

Ğ/ğ Γ/γ, γχ,

H/h Χ/χ,

I/ı Ι/ι, Η/η (aksanlı şekilleri var),

İ/i Ι/ι, ι ve η (aksanlı şekilleri var),

K/k Κ/κ, ξ, χ, 'χ,

L/l Λ/λ,

M/m Μ/μ,

N/n Ν/ν; Γ ve ΓΓ,

O/o Ο/ο; ου, (aksanlı şekilleri var)

Ö/ö Ο'/ο', ιω, ω,

P/p Π/π,

R/r Ρ/ρ (küçükünün kuyruğu sağa kıvrık),

S/s Σ, C/σ, ς, ξ,

Ş/ş Σ'/σ' (üst noktalı),

T/t Τ/τ, θ,

U/u Ου/ου, ιου, ιγ, γ (alt kıvrım halka şeklinde açık)

Ü/ü OY/oy, ıoy, ıγ, γ,

V/v β/β,

Y/y Γ/y,

Z/z Z/ζ, z (Hazar ve Özdem 337-344).

Ancak pek çok yerde birbirinden nokta veya aksanla ayırt edilen o/ö, u/ü, ı/i ünlüleri gibi, d/t, b/p, g/k g/ğ, s/ş ünsüzlerinin gösterilmesinde de karışıklıklar görülmektedir. Ayrıca Karamanlıca metinlerin standart bir imlası bulunmamaktadır. Çoğu zaman kitapların aynı sayfalarında aynı kelime farklı karakterlerle yazılabilmektedir. Bu yüzden genel olarak Karamanlıca kitapların imlasının çok karışık ve istikrarsız olduğu söylenebilir (Kahya, “Karamanlıca Bir Kitap Yeñi Hazne...” 376). Karamanlılar, Türkçe seslerin tümünü yansıtmayan Yunan alfabesindeki harflere bazı ilaveler yaparak bu eksikliği gidermeye çalışmışlardır (Eckmann, Karaman Edebiyatı 21).

Fonetik

Orta Anadolu Ağızları, Anadolu ağızları arasında Batı grubunun VIII. alt grubu içinde değerlendirilmektedir. Bu ağız grubunun fonetik kıstasları arasında yer alan damak ünsüzleri yanında meydana gelen $\ddot{o} > \acute{o}$, $\ddot{u} > \acute{u}$ değişimleri, h , η , g ünsüzlerinin varlığı; *çamır*, *yağmır* gibi kelimelerdeki dudak uyumu, ön damak ünsüzü k 'nin ince ünlüler yanında boğumlanma noktasının ortaya çekilmesi ve $\check{g}$ ünsüzünün düşmesiyle ortaya çıkan uzun ünlülerdir (Karahan 175-176).

Bu kıstaslar açısından bakıldığında Orta Anadolu'da yaşayan Karamanlıların ağız özelliklerinin karakteristik olarak VIII. alt grupla uyumlu olduğu söylenebilir. Ancak fonetik ve morfolojik bakımından yapılacak bir karşılaştırma, Karamanlı ağzının etkin olduğu Ankara, Kayseri, Karaman, Kırşehir, Nevşehir, Niğde ve Sivas ağızlarıyla daha yakın bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

Ses Olayları

2013 yılında yayımlanan **Ünlüler** (Özkan 2-27) ile ilgili bölümde olduğu gibi **Ünsüzler** ile ilgili bu çalışmada da Karamanlı ağızlarında görülen ses olayları büyük ölçüde Eckmann'ın çalışmalarına, son dönemlerde sayıları giderek artan Karamanlı Türkçesi metin yayınlarına ve dil incelemelerine dayanmaktadır.

Orta Anadolu ağızları ise Ankara, Karaman, Kayseri, Kırşehir, Nevşehir, Niğde ve Sivas ağızları olmak üzere sıralanmış ve örnekler bu ağız alanları üzerinde yapılmış akademik çalışmalar esas alınarak verilmiştir.

Ünsüzler

Grek esaslı Karamanlı alfabesinde tonlu ve tonsuz ünsüzlerden b ve p , c ve $\check{c}$, d ve t , g ve k birbirinden kesin bir şekilde ayırt edilmemekte, zaman zaman birbiriyle karışmaktadır. Grek alfabesinde j ünsüzünün bulunmaması sebebiyle bu ses z harfiyle karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca ha ve $hı$ sesleri aynı işaretle de olsa bazı aksanlar yardımıyla ayrı ayrı gösterilmeye çalışılmış, η ünsüzü de yansıtılmıştır.

Orta Anadolu ağızları üzerine yapılan akademik çalışmalarda ise söz konusu sesler ara alafonlarıyla birlikte verilmeye çalışılmıştır.

Ünsüz değişmesi

b > m:

189). **Karamanlı Ağzı** mahana (<Far. bahâne) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...”

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; gimi (< gibi), mecmur (< Ar. mecbûr) (M. Doğan 118).

Ankara; mu (< bu), gimi (Akça 46).

Karaman; mănā (< Far. bahâne), gimi (Uysal 93).

31). **Kayseri;** mähāna (Elgün 104), mejmulluḥ (< Ar. mecbûr-luk) (B. Kaya 58), gimi (Ünal

Kırşehir; mahana (Günşen, Kırşehir Yöresi Ağızları Sözlüğü 175), gimi (F. Tekin 57).

Nevşehir; kimi (Korkmaz 90).

Niğde; benim, gimi, mejmur (Erdoğan 103).

Sivas; mahana (Paçacıoğlu 67).

Yozgat; mahana (Kılıçer 28).

b- > p-:

Karamanlı Ağzı pıçak, pıçakla- (Örnek 157), pit- (Turhan 31).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; paca (< Far. bâce), pakır, pakla, pıçak (M. Doğan 114).

Ankara; paca, palta, paḥır (< bakır), paḥla (< bakla < Ar. bākīlā) (Akça 188).

Karaman; paḥça (bahçe < Far. bâğçe), palta, panga (< İt. banca) (Uysal 834).

Kayseri; paḥır, paḥlava, paḅga, pıçaḥ, pirket (< briket < Fr. briquette) (Bayraktar 195).

Kırşehir; paḥla, palta, pıçaa (< bıçağı) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 63).

Nevşehir; pıçaḥ, paḥır, paḥla (Yeşilöz 42), paḥlavu (< baklava), palta (Korkmaz 83).

Niğde; pakla, paḥır, perk, pıçak (Erdoğan 94).

Sivas; paḥır, paklava (Taşkiran 24), pir (< bir), püyüg (< büyük) (Yelok 83).

Yozgat; paca, paḥlavı, panga, pıçak, purçaḥ (< burçak) (Kılıçer 33).

ç > c:

Karamanlı Ağzı cız-, gec (Özgül, “Karamanlıca Bir Eser...” 55).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; cılbak (< çıplak), cız- cızma (< çizme), hec (< Far. hîç), üç (M. Doğan 110).

Ankara; cız-, cıplag, cember, hic (Akça 177).

Karaman; cızı (< çizici), cehiz (< çeyiz < Ar. cihâz), cırlıclıplag, üç (Uysal 88).

Kayseri; cehiz, bekcisi (B. Kaya 49), cız- (Dağcı 44).

Kırşehir; cılpağ (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 466).

Nevşehir; cızgı (< çizgi), ciyiz (< çeyiz) (Yeşilöz 41, 197).

Niğde; cihiz (< çeyiz < Ar. cihâz), cingen (< Çingen), gec, gücümüz (Erdoğan 90).

Sivas; cehiz, cingân (< Çingen) (Demir ve Şen 119-120), cız- (Paçacıoğlu 233).

Yozgat; cızgı (Acer 147), gucücüKce (< küçücükçe) (Ümit 36).

-ç- > -ş-:

Karamanlı Ağzı aşlık (< açlık), borşlu (< borçlu) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 193), geş-, iş- (< iç-) (Kahya, "Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser..." 50).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; gaş- (< kaç-), geş- iş-, uş- (M. Doğan 117).

Ankara; gaş-, geş- haşlıh (< harçlık), iş- (Akça 195-196).

Karaman; bakraş (< bakraç), geş-, göş-, haşlıg, iş- (Uysal 94).

Kayseri; gaş-, iş-, saşlı, (Deliceoğlu 39), aş- (< aç-) geş (< genç), işgi (< içgi) (Bayraktar 201).

Kırşehir; geş-, saş, yamaş (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 68).

Nevşehir; ağaş (< ağaç), geş-, guşlü (< güçlü), haşlıh (Yeşilöz 46, 52).

Niğde; şünkü (< Far. çünkü), biş- (< biç-), uş- (< uç) sadışnan (< sağdıç ile-n) (Erdoğan 96).

Sivas; geş-, iş-, işeri (< içeri), üş (Paçacıoğlu 66).

Yozgat; aş-, aşlıh, geş-, goş-, hiş, gılış (< kılıç), üş (Kılıçer 34).

d > t:

Karamanlı Ağzı meth (< Ar. medh), tastik (< Ar. tasdîk) (Özgül, "Karamanlıca Bir Eser..." 56).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; patışah (< Far. pādšâh) (M. Doğan 115).

Ankara; pâtışah (Akça 190), tomatis (< domates), yâtiker (< Far. yâdigâr) (M. Yıldırım 39).

Karaman; eftal (< Ar. efdal), yiti (< yedi) (Uysal 92).

Kayseri; tukan (< Ar. dukkan), tohdur (< doktor < docteur) (B. Kaya 50, 56).

Kırşehir; tene (< Far. dâne), tohdur (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 62).

Nevşehir; tene, tohdur (Korkmaz 83).

Niğde; patışahım, tikenli (Büyükkakkaş 46, 50).

Sivas; tiken, tohdor, teğür (< Ar. devr) (Taşkiran 24).

Yozgat; tiken, tükan (Kılıçer 33).

-f- > -p-:

Karamanlı Ağzı tasavvup, vaptiz (Köremezli 27).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; tavap (< Ar. tavâf), yusup (< Yusuf) (M. Doğan 123).

Ankara; pasille (< Yun. fasulye) (Akça 1176), pistan (< Yun. fistan) (Yıldırım 304).

Karaman; perman (< Far. fermân) (Ü. Yıldırım 44), muvazzaplık (< Ar. muvazzaf-lık) (Türedi 296).

Kayseri; arip (< Ar. 'ârif), paplike (< fabrika < İt. fabbrica) (Alan 253).

Kırşehir; payton (< fayton < Fr. phatéon) (F. Tekin 50).

Niğde; paytun, pabrika (< fabrika < İt. fabbrica) (Erdoğan 99).

Sivas; pavluka (< İt. fabbrica) (Taşkiran 332).

Yozgat; papirga (< İt. fabbrica), paytun (Kılıçer 36).

f > v:

Karamanlı Ağzı havız (<Ar. hâfiẓ), ıvacık (<ufacık), övke (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 190), hıvz, tevsir (< Ar. tefsir) (Kahya, "Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser..." 48).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; havız, havta (< Far. hefte), tüvek (< Far. tufeng), sever (< Ar. sefer), uvaḥ (< ufak) (Akça 184).

Karaman; uvag (< ufak), havta, tüvek, sever (Uysal 89).

Kayseri; avsin (< Far. efsûn) (Bayraktar 197), sıvır (< sıfır < Ar. şifr) (Dağcı 49), tivtik (< tiftik), uvaḥ (B. Kaya 54).

Kırşehir; vakat (< Ar. faḳaṭ), televon (< telefon < Fr. téléphone) (F. Tekin 50, 55).

Nevşehir; çivt (< çift < Far. cuft), çivte (< çifte < Far. cufte), sever, misavir (< Ar. musâfir) (Korkmaz 86).

Niğde; çivt, sever, tarav (< Ar. taraf) (Erdoğan 91).

Sivas; evendi (< efendi), valan (< falan < Ar. fulân) (Yelok 77, 79), müsavir, uvak (Demir ve Şen 127).

Yozgat; uvaḥ, severberliye (Kılıçer 35), vağat (< Ar. faḳaṭ) (Sarıyıldız 165).

-ğ- > -h-:

Karamanlı Ağzı kehat (<kağıt <Far. kâgaz) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 191).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; kahat (Akça 198).

Karaman; bayahı (< bayağı), lehen (< leğen < Far. legen) sahadıç (< sağdıç) (Uysal 92).

Kayseri; kahat (Ünal 28).

-ğ- > -v-:

Karamanlı Ağzı dövüş-, övüt (Köremezli 27), sovak (Eckmann, Anadolu Karamanlı Ağızlarına... 191).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; suvan (< soğan) (M. Doğan 118).

Ankara; duvan (< doğan), sovan (F. Kaya 43).

Karaman; sovu- (< soğu-), sovan (Uysal 97).

Kayseri; çuval- (< çoğal-), savul (< sağ ol), suvan (B. Kaya 61).

Kırşehir; çuval-, döv-, duv- (< doğ-) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 469, 472)

Nevşehir; suvan, duverik (döğeriz) (Korkmaz 89).

Niğde; sovu-, sovu- (Büyükakkaş 51), suvan (Erdoğan 101).

Sivas; sav ol-, övren-, sovan (Yelok 89), döv-, savuk (< soğuk) (Demir ve Şen 127).

Yozgat; düver (Sarıyıldız 51), suvan (Yılmaz 34).

-ğ- > -y-:

Karamanlı Ağzı buyday (< buğday) (Eckmann, Anadolu Karamanlı Ağızlarına... 191), göy (Kahya, "Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser..." 47), deynek, eylen-, öyren- (Özgül, "Karamanlca Bir Eser..." 57), döyün- (Balta ve Stavridi 104), göyün (< göğün), öyün- (< öğün-) (Bekar ve Güngör 12).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; dey-, kiyat (< kâğıt < Far. kâgaz), öylen, yiyen (< yeğen) (M. Doğan 118).

Ankara; buyday, diyer (< Far. dîger), eyer (< Far. eger), öylen, yiyen (Akça 198).

Karaman; buyday, deyil, deyişik (< değişik) diyer (Uysal 97).

Kayseri; buyday, deyil (B. Kaya 59), diyer (Deliceoğlu 39).

Kırşehir; eyer, eyitmen (< eğitmen) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 474).

Nevşehir; Dayıstan (< Dağıstan) (Korkmaz 89).

Niğde; buyday, iyde (iğde) (Erdoğan 98), duyün (< düğün) (Büyükakkaş 53).

Sivas; deyiş-, eyer, deyil (Paçacıoğlu 67), deynek, eyence (Demir ve Şen 126).

Yozgat; buyday (Sarıyıldız 143), deyişik (< değişik) (Acer 28), deyil, deynek, yiyen (< yeğen) (Ümit 41).

h > f:

Karamanlı Ağzı fortlak, sufl (< Ar. sulh) (Köremezli 27), küfne (< Far. kohne) (Mollova 240), mekruf (Kahya, “Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser...” 49).

Orta Anadolu Ağızları

Karaman; çufa (< çuha < Far. çūḥa) (Ü. Yıldırım 44), furma (< Far. ḥurmâ) (Türedi 44).

Kayseri; ğúnaf (< Far. gunâh) (B. Kaya 59), möfdaş (< Ar. muhtâc) (Bayraktar 200).

Kırşehir; furma, hoturaf (< fotoğraf < Fr. photographie), (F. Tekin 50).

Niğde; çufa, findi (< hindi < Ar. hindî) (Erdoğan 101).

Sivas; fortum (< hortum < Ar. ḥurṭūm) (Yelok 90).

Yozgat; gunaf (< Far. gunâh) (Acer 31).

-h- > -y-:

Karamanlı Ağzı İbrayim (< Ar. İbrâhim) (Özgül, “Karamanlı Türkçesi ile...” 245).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; gayfe (< Ar. kahve) (M. Doğan 118).

Ankara; câyil (< Ar. câhil), gayfe, iprâyim (Akça 198).

Kayseri; gayfe (Ünal 27), kayfelti (< kahvaltı) (İ. Doğan 45), müyendiz (< Ar. muhendis), müyim (< Ar. muhim) (Alan 28).

Kırşehir; gayve (F. Tekin 56).

Nevşehir; gayfe, gayfaltı (Korkmaz 86).

Niğde; gayfe, gayfaltı (Büyükakkaş 86).

Sivas; şeyit (< Ar. şehîd), zeyin (< Ar. zihn) (Taşkıran 362, 408).

Yozgat; gayfe (Sarıyıldız 150), gayfaltı, zeyir (< zehir < Far. zehr) (Yılmaz 34).

j > c:

Karamanlı Ağzı ecdarha (< Far. ejderhâ) (Kahya, Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser... 49), mücde (< Far. müjde) (Bekar ve Güngör 12).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; candarma (< jandarma < İt. gendarme), garac (< garaj < Fr. garage) , pancur (< panjur < Fr. abat-jour), sıtac (< staj < Fr. stage) (M. Doğan 121).

Ankara; barac (< baraj < Fr. barrage), candarma, cant (Fr. jante) (Akça 202).

Karaman; candarma, caponya (< Japonya), garac (Uysal 95).

Kayseri; candarma, capon, cilet (< jilet < gilette) (B. Kaya 62).

Kırşehir; recim (< rejim < Fr. régime) (F. Tekin 57).

Nevşehir; barac (Korkmaz 90), candarma, cılat (Yeşilöz 41).

Niğde; cılat, detercan (< deterjan < Fr. détergent) (Erdoğan 99).

Sivas; cenderme (Yelok 91).

Yozgat; candarma, carcor (< şarjör < Fr. chargeur) (Kılıçer 34).

ķ->ğ-:

Karamanlı Ağzı gaçarken, gadar, gadir, gal-, gız, gurban (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 189), gara, gardaşım, gayfe, gucakla- guş (Örnek 156), gabak, gaçgın, gadim, galpleri, gar (P. Kaya 94-96).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ğadın, ğapğara, ğaz-, ğıpgırmızı, ğırķ, ğız, ğol, ğoley (<kolay), ğoş- (M. Doğan 107-108).

Ankara; ğale, ğız, ğoyun, ğurban (Akça 172, 174).

Karaman; ğışlığ, ğıyma, ğuzu (Uysal 89-90).

Kayseri; ğaçır-, ğadın (Deliceoğlu 35), gar, gazan (Bayraktar 193).

Kırşehir; ğaba, ğabağ, ğafa (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 61).

Nevşehir; ğadın, ğalbur, ğāve, ğavağ, ğılıç, ğuruş (Yeşilöz 39, 44).

Niğde; ğab (<kap), ğara, ğarı, ğırķ, ğız (Erdoğan 92).

Sivas; ğardaş, ğaya, ğaç-, ğazan, ğoy-, ğurşun (Paçacıoğlu 60).

Yozgat; ğarı, ğarlı, ğazma, ğışla, ğız, ğomutan, ğoş- (Kılıçer 32).

k-> g-:

Karamanlı Ağzı geçi (Örnek 162), gemik, gendi, ğişi (Eckmann, Anadolu Karamanlı Ağızlarına... 189), güçük (Özgül, "Karamanlıca Bir Eser..." 57).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; geçi, gendi, ğişi, gücücük (M. Doğan 107-108).

Ankara; geçi, gendi, ğişi, güçük (< küçük) (Akça 172, 174).

Karaman; gendi, güccük (< küçük), (Uysal 89-90).

Kayseri; gendi (Deliceoğlu 35), guccük (Bayraktar 193).

Kırşehir; ğişi, güccük, (F. Tekin 51).

Nevşehir; gendi, ğişi, guccük (Korkmaz 79).

Niğde; gendi, ğişi (Erdoğan 91).

Sivas; gendi, ğişi (Paçacıoğlu 61), geçi (Ş. Doğan 34).

Yozgat; gendi, ğişi (Sarıyıldız 150).

-k- / -ķ-> -ğ-:

Karamanlı Ağzı yoğudu, yoğusa, yoğuken (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 189), göğ (Balta, “Gerçi Rum isek de...” 83).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; balığ ıdı, yoğ udu, çoğ udu (M. Doğan 117).

Ankara; ayağıdı, çoğu (Akça 195).

Karaman; göğden, ögsüz (Uysal 89).

Kayseri; yoğumuş (Deliceoğlu 38), deliğanlı (<delikanlı) (Ünal 30).

Kırşehir; yoğudu (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 147).

Nevşehir; yoğudu, çoğ (Yeşilöz 47, 51).

Sivas; sağız (Taşkiran 25), yoğsun- (yoksun-) (Demir ve Şen 715).

Yozgat; eleğdirig (< elektrik < Fr. électrique) (Acer 31).

ķ > h / ħ:

Karamanlı Ağzı ahıt-, ahça (<akçe), ahşam (<akşam) (Ağca 88), hoku (<koku), hokula-, hakıl- (<kakıl-), ohu- (<oku-), tahsirat (<Ar. taksîrât), vaht (<Ar. vakt) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 180-190), ahsır- (aksır-) (Ataş 39), yohsa (<yoksa) (Özcan Uğur 42).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ahıl (< Ar. akl), ahşaray (< Aksaray) ahşam, arħa, gırħ (< kırk), vaht, yohsa (M. Doğan 116-117).

Ankara; ahıl, ahşam, çıħar-, gırħ, ħoħu, oħu-, yaħın, yoh (Akça 193).

Karaman; bırahdılar, dohuz, çalardıħ, fahr (< Ar. fakîr) (Uysal 95).

Kayseri; hoħula-, hoħulu, vaħıt (Deliceoğlu 38), ħoħu (Bayraktar 194).

Kırşehir; başbaħan, toħtur (< doktor < Fr. docteur), yaħa (F. Tekin 56).

Nevşehir; doħu-, ħoħu, vaħıt, uşah, yasdıħ (Yeşilöz 40, 53).

Niğde; ahşam, ħah- (< kalk-), ıraħı (< rakı < Ar. ‘araķī oħu-, yaħ- (Erdoğan 97).

Sivas; ahşam, arħadaş, çoħ, yoh, yoħarıya (Paçacıoğlu 65).

Yozgat; ahıl, arħadaşıħ, çahmaħ, doħsan, yoh (Kılıçer 32).

-l- > -r-:

Karamanlı Ağzı ceýran (< ceýlan < Far. ceýrân) (Özgöl, “Karamanlı Türkçesi ile...” 245), kıvırcım (< kıvılcım) (Mollova 239).

Orta Anadolu Ağızları

Kayseri; ceýran (B. Kaya 61).

Kırşehir; arnında (< alnında), cersiye (< Ar. celse-ye) (F. Tekin 56).

Nevşehir; ħorgelik (< gölgelik) (Hazar 59).

Sivas; çağırdağ (< çakıldak), tırsım (< tılsım < Ar. tılesm) (Taşkiran 27), verhasıl (< Ar. ve'l-hâşıl) (Paçacıoğlu 244).

Yozgat; arnımızın (İlaslan 34), gavriynen (< Ar. kavı-i ile-n) (Ümit 42).

n > l:

Karamanlı Ağzı filcan (Köremezli 27), löbet (< nöbet < Ar. nevbet) (Kahya, Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser 50).

Orta Anadolu Ağzıları

Aksaray; loksan (< Ar. nuksân) (Akça 154).

Kayseri; cimlastik (cimnastik < Fr. gymnastique) (İ. Doğan 46), filcan (Alan 29).

Kırşehir; filcan, lobat (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağzıları 474, 488).

Nevşehir; filcan (Korkmaz 91).

Niğde; filcan, loter (noter < Fr. notaire) (Erdoğan 102).

Sivas; lisan (< Ar. nîsân), löbet (Yelok 89).

Yozgat; filcan, lamına (< Far. nâm-ına), lemlı (< Far. nem-li), löbed (Kılıçer 35).

-n- > -m-:

Karamanlı Ağzı kurşum, lakim (< Ar. lâkin) (Mollova 240).

Orta Anadolu Ağzıları

Ankara; imtâma (< Ar. imtihân-a) (M. Yıldırım 41).

Kırşehir; tāsım (< Ar. tahsin) (F. Tekin 62).

Sivas; mimber (< Ar. minbir) (Yelok 89), modul (< nodul) (Taşkiran 27), intāmı imtāma (< Ar. imtihân-ı) (Ş. Doğan 42).

-ŋ- > -ğ-:

Karamanlı Ağzı diğneyici, soğra, yağnış, göğnüm, ağnamak, Tağrı (Kahya, Karamanlıca Bir Kitap Yeñi Hazne... 390-391).

Orta Anadolu Ağzıları

Ankara; diğne- (F. Kaya 43).

Karaman; diğnen-, öğüne (< öñüne), soğra (Türedi 33).

Kayseri; yalığız (Elgün 104).

Nevşehir; ağna- (anla-), oğa (< oña), oğünde, soğna (soğna < soğra) (Korkmaz 88).

Niğde; ağna- (Erdoğan 89).

Sivas; düğürcü (< dñürcü), oğdan (< öñden), puğar (< pınar) (Yelok 89).

p > b:

Karamanlı Ağzı çıblak (<çıplak) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 189), barmak, bek, bunar (< pınar), beruşan (< Far. perîşân), bencire (< Far. pencere), beyda (< Far. peydâ) (P. Kaya 100-105), tobrak, yabrak (Özgül, “Karamanlıca Bir Eser...” 56, 58).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; bahalı, bazar (< Far. bâzâr), bek, bekmez, bişir-, dibine, Arab, ayıb (< Ar. ‘ayb), dolaşib (M. Doğan 113).

Ankara; barmak, bazar, bek, bekmez, bişir- dibinde, gezib (Akça 186).

Karaman; bahalı, barmag, bekmez, biş-, gablan, olub (Uysal 90).

Kayseri; biş-, barnaḥ (< parmak), bazar (Dağcı 68).

Kırşehir; baldırcan (< patlıcan < Ar. bādincān), bazar, çıharıb, dutub, varıb (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 74, 463-464).

Nevşehir; bahalı, bekmez, bişir- (Yeşilöz 45).

Niğde; baḥalan- bazar, bekmez, biş-, serib (Erdoğan 92, 93).

Sivas; begmez (< pekmez), barmah, bişir-, edib, sünüb, yeyib (Paçacıoğlu 64).

Yozgat; bahalı, bannān (< parmağın), bazar, beksimet (< peksimet < Yun. paksimadi), bişir- (Kılıçer 33).

-r-> -l-:

Karamanlı Ağzı güleş, melhem (<Ar. merhem), selbes (<Far. serbest) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 193), sülahi (Köremezli 27), bağlık (<bağrık) (Özgül, “Karamanlı Türkçesi ile...” 245).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; bilader (< Far. birâder), garalır (< kararır), ğüleş, melham (M. Doğan 120).

Ankara; güleş, melhem (F. Kaya 45).

Karaman; bilâder, cemle (< Ar. cemre), teklal (< Ar. tekrâr) (Uysal 98), melhem (Türedi 290).

Kayseri; güleş (Elgün 105), melhem (Deliceoğlu 39), bilâder, saral- (< sarar-) (Bayraktar 201), şelbet (< Ar. şerbet) (İ. Doğan 41), gaylı (< Ar. gayr-i), ileçber (< Far. rencber) (Ünal 32).

Kırşehir; guleş, melhem (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 69).

Nevşehir; belâber (< Far. berâber), delbeder (< Far. derbeder) (Korkmaz 91), ğuleş-tekral (< Ar. tekrâr) (Yeşilöz 53, 203).

Niğde; ğuleş, melhem (Erdoğan 103).

Sivas; guleş (İçer 50), melhem (Yılmaz 37), bil (< bir), ğaral- (< karar-), saral- (< sarar-) (Paçacıoğlu 69).

Yozgat; güleş, belber, ğonselve (< konserve < Fr. conserve) (Kılıçer 36), selbes (Acer 154).

s> z:

Karamanlı Ağzı zabah (< Ar. sabâh), zerzefil (< sersefil) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 191), libaz (< Ar. libâs) (Mollova 241), Hristoz (< Hristos), put perez (< Far. putperest), herkez (< Far. herkes), hırz (< hırs < Ar. hırş), stavroz (< istavros) (P. Kaya 48).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; zabah, zebze (< Far. sebze), zerhoş (< Far. ser hoş), zopa, herkez, yonuz (< Ar. yûnus) (M. Doğan 112).

Ankara; zabah, zebze, zerhoş, herkez, iflaz (< Ar. iflâs) (Akça 183).

Karaman; zabah, zalatalık, zopa, domatiz (< domates) herkez (Uysal 90).

Kayseri; zabahtan (Korkmazlar 70), zalatalık, zoba (< soba), domatiz (B. Kaya 54), herkez, zebze (Dağcı 47).

Kırşehir; zabaḥ, zebze, zopa, zerhoş (F. Tekin 49).

Nevşehir; zabānan (< sabahleyin), zopa, zibil (< Ar. sebîl), avunuz (< Avonos), herkez, serbez (Yeşilöz 41, 52).

Niğde; zabah, zebze, zopa, dometiz, herkez (Erdoğan 93).

Sivas; zabaḥdan, müendize (< mühendise < Ar. muhandis-e), mahSız (< mahsus < Ar. maḥṣûs) (Paçacıoğlu 64).

Yozgat; zabaḥdan, zoba, zopa, zebze (Kılıçer 34), elmaz (< Ar. elmâs), maḥaz (< makas < Ar. miḳaṣṣ) (Yılmaz 36).

t-> d-:

Karamanlı Ağzı daban, daş, dat-, dikan-, duzak (Eckmann, Anadolu Karamanlı Ağızlarına... 189), dak-, daşra, datlı, den (<ten) (P. Kaya 97-99), dut- (Kahya, “Karamanlıca Eserlerde...” 55).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; dabak (< Ar. tabak), daş, dadlı (< tatlı), dırnak, dene (< tane < Far. dâne), dut-, duz (M. Doğan 111).

Ankara; daş, duz, daşır-, datlı, dırnak, dut-, dene (Akça 178).

Karaman; daban, daş, daş-, dadlı, dut-, desdek (Uysal 90).

Kayseri; daş, datlı, dut- (Deliceoğlu 36).

Kırşehir; daş, datlı, dut- (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 62).

Nevşehir; daraḥ (< tarak), dat, datlandır, dırnaḥ, dut- (Korkmaz 82), daban, daşı-, dene, depe, duz (Yeşilöz 44, 199).

Niğde; dak-, datlı, davşan, dilki, dut- (Erdoğan 94).

Sivas; daban, dadlı, dane, daş, daḥ- (Paçacıoğlu 63).

Yozgat; datlı, dene, deyze, dut- (Kılıçer 32).

v> b:

Karamanlı Ağzı befat (< Ar. vefât) (Mollova 227).

Orta Anadolu Ağızları

Karaman; asbab (< Ar. esvâb) (Uysal 96).

Kayseri; babal (< Ar. vebâl), esbab (Ünal 32).

Sivas; asbaP (Yelok 296).

Yozgat; babal (Sarıyıldız 46).

v> f:

Karamanlı Ağzı tevsir (< Ar. tefsir) (Kahya, “Karamanlca Eserlerde...” 47), alef, fesfese (< Ar. vesvese) (Kahya, Karamanlca Bir Kitap Yeni Hazne... 390), lefha (< Ar. levha) (Özgül, Karamanlı Türkçesi ile... 247), meft (<Ar. mevt) (Ekin 231), elfida (< Ar. elvidâ'), zefk (< Ar. zevk) (Ekşi 99).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; fât (<Ar. vakt), gayfe (<Ar. kahve), terefi (<Ar. terâvîh) (M. Doğan 115).

Ankara; alaf, fişne (<Bul. vişna), gayfe (Akça 192).

Karaman; fişne, gayfe, pilaf (< Far. pilâv), sifil (< sivil < Fr. civil) (Uysal 92).

Kayseri; mefta (< Ar. mevtâ) (Bayraktar 197), mürüfet (< Ar. muruvvet), pağlafa (< baklava) (Alan 26).

Kırşehir; mefa (Günşen, Kırşehir Yöresi Ağızları Sözlüğü 178).

Nevşehir; mâfit- (< Ar. mahv + it-) (Yeşilöz 207), öfele- (< ovala-) (Korkmaz 86).

Niğde; selvet (< Ar. servet) (Erdoğan 103), gayfaltı (Büyükakkaş 50).

Sivas; halfed (< Ar. ħalvet), ğofa (< kova) (Paçacıoğlu 65, 237), ğāfe (Yelok 84).

Yozgat; alaflan-, dafet, fur-, gayfe, sifil (< sivil < Fr. civil) (Kılıçer 35), meftâ (Sarıyıldız 51).

v> m:

Karamanlı Ağzı mefasıs (< Ar. vefâ-sız), nemşehirli (< Nevşehir-li) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 190).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; mefat (< Ar. vefât) (M. Doğan 120).

Ankara; mefat (Akça 201).

Kayseri; mefât (B. Kaya 59).

Kırşehir; mefat (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 59), mefa (Günşen, Kırşehir Yöresi Ağızları Sözlüğü 178).

Nevşehir; Nemşēr (< Nevşehir) (Korkmaz 92).

Niğde; mefāt (Erdoğan 104).

Sivas; bīmeḡā (Ş. Doğan 255), mefāt (Demir ve Şen 665).

Yozgat; meḡad (Kılıçer 35).

y > v:

Karamanlı Ağzı köv (Mollova 240).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; köv (Akça 201).

Kayseri; köv (Alan 185).

Niğde; zivtin (< zeytin < Ar. zeytūn) (Erdoğan 101).

Yozgat; kóve (İlaslan 30).

z > s:

Karamanlı Ağzı ayasma (Köremezli 27), sekāt (< Ar. zekât), hısmat (< Ar. hizmet), örüskar / örüsker / ürüskar (< Far. rūzgâr), gündüs, pehris (< Far. perhîz), temis (< Ar. temîz) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 191), hırsıs, hespsıs, ışıksıs, olasınıs (< olasıınız) (Kahya, "Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser..." 48), mesheb (< Ar. mezheb), sikr (< Ar. zikr) (Kahya, "Karamanlıca Eserlerde..." 47), ağıs, basen (< Ar. ba'zen), seman (< Ar. zamân), siade (< Ar. ziyâde) (Ataş 40).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; tos, yitişmesse (M. Doğan 115).

Ankara; sâtin (< Ar. zâten), bis (< biz), sis (< siz), temmus (< Ar. temmûz) (Akça 191).

Karaman; atalarımıs, bires (< bir az), bus (< buz), siyefendi (Ziya Efendi) (Uysal 93).

Kayseri; sâten (B. Kaya 55), yılmas (< yılmaz) (Bayraktar 206).

Kırşehir; teskire (< Ar. tezkire) (F. Tekin 55).

Nevşehir; bişiriyorsunıs (< pişiriyorsunuz), otus (< otuz) (Yeşilöz 51).

Niğde; buynuslusu (< boynuzlusu), maydunus (< maydanos), sannet- (< Ar. zann + et-) (Erdoğan 95).

Sivas; as (< az), bis, saten, sös (Yelok 83-84).

Yozgat; batmas, gaste (< gazete < İt. gazzetta) (Yılmaz 34), satan (< Ar. zâten) (Ümit 39).

Ünsüz düşmesi

-g- > ø:

Karamanlı Ağzı peyamber (< Far. peygamber) (Kahya, "Karamanlıca Eserlerde..." 55), feraat (< Ar. feragat) (Özgül, "Karamanlı Türkçesi ile Yazılmış..." 245).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ona óře (< ona göre), zorumuza íderdi (< zorumuza giderdi) (M. Doğan 132-133).

Ankara; boon (< bu gün) (Akça 219).

Karaman; ün (< gün), lâle ibi (lale gibi) (Uysal 108).

Kayseri; ün, it- (git-) (Ünal 38).

Kırşehir; ciara (sigara < İsp. cigaro) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 466).

Nevşehir; nōrūñ (< ne görürsün) (Korkmaz 120), bōn (< bu gün) (Hazar 57).

Niğde; ciara, cūmartesi un (< cumartesi günü) (Büyükakkaş 63), gōy da el (< koy da gel) (Erdoğan 114).

Sivas; boon, Ġayaül (< Kayagül) (Paçacıoğlu 80), ūn (< gün) (Demir ve Şen 124).

Yozgat; bir iki un (Sarıyıldız 54).

-ğ- (<k) > ø:

Karamanlı Ağzı başla- (bağışla-), deil (< değil), deiştir- dostluu, erkeim (< erkeğim), toprra, vurduunu, yiit, yürei (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 182), deil, deiştir-eil- (Kahya, Karamanlıca Bir Kitap Yeñi Hazne... 387).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ā (< ak), āsaray (< Aksaray), būda (< buğday), ōlan, ōsūze (< öksüze), yōsa, (M. Doğan 41, 132-133).

Ankara; bāla-, ōlan, ūraş- yāmur (Akça 219).

Karaman; çcoal- (çoğal-), deil, ōlan, sourdu (< soğurdu) (Uysal 109).

Kayseri; çoumuş (< çoğmuş < çok imiş), ōsüz (< öksüz), souk, ūru (< uğru) (Bayraktar 206).

Kırşehir; būday, ūraş-, yāmır, ġızıözüne (< kızıközüne) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 75).

Nevşehir; ā depe (< Aktepe), ārıyor (< ağrıyor), āşam, bācılıh (< bağcılık), ōlen, yāmur (Yeşilöz 53, 54).

Niğde; ġuyrūnu (< kuyruğunu), olasıyādar (< olasıya kadar) (Erdoğan 114).

Sivas; āır (Ş. Doğan 225), buda (< buğday), deil (Yelok 95), bairdı, deirmenden, kâidını (Paçacıoğlu 75).

Yozgat; ayānın, çādaş, çidem, dirāni, ġurbācılıh (< kurbağacık) (Kılıçer 38).

h > ø:

Karamanlı Ağzı angi (< hangi), emen (< Far. hemân), er (< Far. her), erif (< herif < Ar. harîf), erkes (< Far. her kes) (Ekşi 99), direm (< Ar. dirhem) (Mollova 230), sahi (< Ar. sahih)

şaat (< Ar. şâhid) (Eckmann, Anadolu Karamanlı Ağızlarına... 182), meseb (< Ar. mezheb), raat (< Ar. râhat), saab (< Ar. sahib), şaadet (< Ar. şehadet) (Kahya, "Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser..." 49), meşur (< Ar. meşhur) (Özgül, "Karamanlıca Bir Eser..." 64).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; dâ (< daha), padişâ (< Far. pādšâh), sabâ (< Ar. sabâh) (M. Doğan 43).

Ankara; âşap (< Ar. aḥşâb), gâve, emen, tesbi (< Ar. tesbîh) (Akça 220).

Karaman; afta (< hafta < Far. hefte), ani (< hani), arman (harman < Far. ḥirmen) ava (< Ar. hevâ), ele (< hele), em (< Far. hem), toum (< tohum < Far. tuḥm) (Uysal 108).

Kayseri; maşalla (< Ar. mâşâ'e + allâh), padişalık, yazâne (< yazı + ḥâne) (Bayraktar 207).

Kırşehir; gâve, günâ (< Far. gunah) her alde (< Ar. hâl-de) (F. Tekin 54, 63).

Neveşehir; bâşış (< Far. baḥşış), cumuriyet (< Ar. cumhuriyet), gâve, meşur (< Ar. meşhûr) (Yeşilöz 55), ucasar (< Uçhisar) (Hazar 60).

Niğde; afda, alay (halay) (Büyükakkaş 62), âlam (< hala-m < Ar. ḥâle), ėp (< hep), bâşış (Erdoğan 116).

Sivas; âşa (< Ar. hâşâ), daa (< daha), ėç (< Far. hîç), ele (< Far. hele) pâdişaa, tuaf (< Ar. tuhaf) (Paçacioğlu 77).

Yozgat; âmet, mâşer (< Ar. mahşer), meşur, müendis (Kılıçer 38), üseyin (Sarıyıldız 164).

-l- > ø:

Karamanlı Ağzı kak- (< kalk-) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 199), beled- (< bellet-) (Ataş 40).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ğak-, nası (< nasıl), yānış (< yanış) (M. Doğan 134).

Ankara; kaḥ-, gēmiş (< gelmiş) (Akça 221).

Karaman; ğak-, atmış (< altmış) (Uysal 110).

Kayseri; ğaḥ- (Deliceoğlu 43), atmışbeş (< altmış beş), çoğat- (< çoğalt-), nası (< nasıl) (Bayraktar 207).

Kırşehir; kaḥ- (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 76), nası, atmış (F. Tekin 63).

Neveşehir; ğaḥ-, asfat (< asfalt < Fr. asphalte), ge- (< gel-), nası (Yeşilöz 55, 201).

Niğde; ğak-, nası (Erdoğan 116).

Sivas; atmış, ğaḥ-, nası (Yelok 96-97), ânad- (< anlat), yānış (Paçacioğlu 79).

Yozgat; ğaḥ-, nası (Sarıyıldız 55).

-n- > ø:

Karamanlı Ağzı tülpetçi (< Far. dulbent+çi) (Demir 9).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; geçlik (< gençlik), ĩsan (< Ar. insan), rekli (< Far. reng-li) (M. Doğan 134).

Ankara; geş (< genç), ödüc (< ödünç), sōra (< sonra) (Akça 221), dilbet (F. Kaya 39).

Karaman; geç, işallah (< Ar. inşâ'e + allâh), piriş (< pirinç < Far. birinc) (Uysal 110).

Kayseri; dek (< denk) (Dağcı 56), dülbet (< Far. dulbent) (B. Kaya 50).

Kırşehir; dek, işallah (F. Tekin 64).

Nevşehir; cis (< Ar. cins), ğazaş (< kazanç), piriş , reşber (< Far. rencber) (Yeşilöz 55).

Niğde; gēşten (< gençten), işallah (Erdoğan 117).

Sivas; öüne (< önüne), onū çün (< onun için) (Paçacıoğlu 79), reg, geş (Yelok 96).

Yozgat; geşlig, sevişli, işallah, ĩsan (Kılıçer 39).

-r- > ø:

Karamanlı Ağzı gidiyom (Balta ve Stavridi 91).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ğık (< kırk), ğoğma (< korkma) yimbeş (< yirmibeş) (M. Doğan 134).

Ankara; olusa (< olursa), vā (< var), yiyolā (< yiyorlar) (Akça 222).

Karaman; akadaş (< arkadaş), baĳıyomuş, haşlık (< harçlık).

Kayseri; eşap (Korkmazlar 57), ötme (< örtme), geliyo (Bayraktar 207).

Kırşehir; bi (< bir), saliyosa (< salıyor ise) sona (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 76).

Nevşehir; diyo (< diyor), ğıĳ (< kırk), hıslı (< Ar. hirs-lı), lācivet (< Far. lâcverd) (Yeşilöz 54).

Niğde; bi, yapıyōduĳ (< yapıyorduk) (Erdoğan 117), döt (< dört), ğıĳlı (< kırklı) (Büyükakkaş 62).

Sivas; baĳıyola, bi, diyola, giriyo (Paçacıoğlu 77), ğıĳ, būdan (Yelok 96).

Yozgat; edekene, haşlıĳ (< Ar. ĳarc-lık), sōna (Kılıçer 39).

t > ø:

Karamanlı Ağzı çifçi, dürüs (< Far. durust) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 199), selbes (< Far. serbest) üsü, göser- (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 193), hrisian (< Yun. Hristianos), karışır-, musahak (< Ar. mustahakk), putperez (< Far. butperest) (Kahya, "Karamanlıca Bir Kitap Yeni Hazne..." 386), abdesane (< Far. âbdesthâne) (Ataş 40), ganime (Özcan Uğur 41), zapçı (< Ar. zabt+çı) (Mollova 253).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; abdes, çifçi, serbes, üs (M. Doğan 134).

Ankara; abdes, çif, dos (< Far. dost), selbes, dürüs (Akça 222).

Karaman; çifçi, çiflik, teksil (< tekstil < Fr. textile) (Uysal 111).

Kayseri; abdes, dos (< Far. dost) (Korkmazlar 34), ras (< Far. rast), serbes, pos (< Far. pûst) (Bayraktar 207).

Kırşehir; çiflik, serbes, (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 77).

Nevşehir; apdes, rasgel-, serbes (< Far. rast + gel-) (Yeşilöz 38, 41, 56).

Niğde; dürüs, rasgel-, serbes (Erdoğan 118).

Sivas; serbes, rasgel-, üs (Paçacıoğlu 82), çifci, rasla- (Demir ve Şen 135).

Yozgat; apdes, dürüs, türis (< turist < Fr. touriste) (Kılıçer 39).

v > ø:

Karamanlı Ağzı ücüt (< Ar. vücut), haf (< Ar. havf), deşir- (< devşir-), töbe / döbe (< Ar. tevbe) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 178), daul, tauk (Turhan 32), Arnautluk, Daud (Özgül, Karamanlıca bir Eser... 64), kılauzluk (Günaltay Başak 218), duar (< Far. dîvâr) (Ekşi 100).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; döyollar (< dövüyorlar), södüm (< sövdüm), töbe (M. Doğan 135).

Ankara; töbe, döö- (döv-) (Akça 222).

Karaman; deşir- (devşir-), töbe, (Uysal 111).

Kayseri; o aht (< o vakit), sēmedim (< sevmedim) (Bayraktar 207), tōbe (Korkmazlar 68).

Kırşehir; tōbe, ücüt, deşir- (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 76).

Nevşehir; deşir- (Yeşilöz 199), ücut (Korkmaz 108).

Niğde; çual (< çuval < Far. cuvāl), tōbe (Erdoğan 119).

Sivas; çauş, düen, gödesi (< gövdesi), saur- (Paçacıoğlu 79).

Yozgat; çual, töbe (Yılmaz 38).

y- > ø:

Karamanlı Ağzı ımşa- (< yumşa-), igirmi (< yigirmi), üksek, üce (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 182), ilan (Köremezli 55), iyit (yiğit) (P. Kaya 114), itir- (Özgül, "Karamanlı Türkçesi ile..." 246).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ulaf, üce (M. Doğan 135).

Ankara; uharı (< yukarı) (Akça 222).

Karaman; ıldız ilançık (< yılancık), üz (< yüz) (Uysal 109).

Kayseri; ulaf (Alan 258), üce (Elgün 89).

Kırşehir; ulaf (<yulaf), úce (< yüce) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 77), ne āpacaksın (F. Tekin 54).

Nevşehir; ıldız, üce (Korkmaz 107).

Sivas; ilan (Paçacıoğlu 78), ukarı (< yukarı) (Demir ve Şen 124), üz (Yelok 95).

Yozgat; üce (Kılıçer 39).

-y- > ø:

Karamanlı Ağzı alehinde (< Ar. aleyh-inde), bean (< Ar. beyân), beaz (< Ar. beyâz), geik, geziorum, heal (< Ar. hayâl), heat (< Ar. hayât) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 182), mais (Turhan 32), mehane (< Far. meyḥâne), pegamber (< Far. peygâmbir), penir (< Far. peynîr), şeh (< Ar. şeyḥ) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 178), yörüecek (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 182), mehaneci (Korat 72), evlia (< Ar. evliyâ), niaz (< Ar. niyaz), ruhaniet (< Ar. rûḥâniyet) (Kahya, “Karamanlıca Eserlerde...” 48), ameilat (< Ar. ‘amelîyyât), etmeliiz, hiet (< Ar. hey’et), idioruz, sanie (< Ar. sâniye) şahsiet (< Ar. şahşîyyet) (Özgül, “Karamanlıca Bir Eser...” 64-65).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; gitmē (< gitmeye), gezīm (< gezeyim), giymör (< giymiyor), isdeor (< istiyor), vardıdık (M. Doğan 45-46).

Ankara; doḥuz üz (< dokuz yüz), vermesēdim, bōle, kō (Akça 223), yimekhanie (< yemekhâneya) (M. Yıldırım 45).

Karaman; çereg (< çeyrek < Far. çaryak), pegamber (< Far. peygamber), sōle- (Uysal 111).

Kayseri; bōle, ōle, eşā (< Ar. eşyâ’) (Korkmazlar 34), tülü (< tüylü) (Bayraktar 207).

Kırşehir; bōle, ōle, sōle- (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 77).

Nevşehir; buria (< buraya), tarlia (< tarlaya) (Korkmaz 191) büyük, cehan (< Ceyhan), ōlecene (< öylecene), zētın (< Ar. zeytûn) (Yeşilöz 55, 197).

Niğde; bei (< beyi), çērek, ġāri (< Ar. ġayr-i) (Erdoğan 119).

Sivas; bōle, nēse (< neyse), šōle (Paçacıoğlu 76), buda, şe, (Yelok 97).

Yozgat; bōle, ōle, šōle (Kılıçer 39), būda (< buğday), güve (< güvey) (Yılmaz 38).

Korunan ünsüz

-ŋ- / -ŋ:

Karamanlı Ağzı aŋ-, öŋ, pıŋar / puŋar / buŋar, yaŋıl-, yeŋ, yeŋi (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 194), diŋle-, babaŋız, göŋül, koŋşu, soŋ, Taŋrı (Kahya, “Karamanlıca Bir Kitap Yeŋi Hazne...” 390), soŋra, yaŋlıŋ (Sel 28).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; baña, benzim, biñ, eñ, yeñi (M. Doğan 97).

Ankara; buñar, eñ, yiñi (< yeñi) (Akça 153).

Karaman; eñ, göñlü, seniñ, sonra (Uysal 77).

Kayseri; biñ, deniz, yiñi (< yeñi) (Bayraktar 200).

Kırşehir; biñ, pınar, yeñ- (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 54), añ-, deniz, goñül, siñir (F. Tekin 47).

Nevşehir; ğadınıñ, ğulāñ (< kulağın), dññüllük (< dññürlük) (Yeşilöz 40).

Niğde; baña, saña, biñ, depeñe, öñünden (Erdoğan 89).

Sivas; baña, buña, onun, öñüne, yeñi (Paçacıoğlu 68).

Yozgat; benziyon, derdiñ, ğışın (Kılıçer 31), duñür, pınar, yalnızım (Yılmaz 35).

Ünsüz tekleşmesi

-cc- > -c-:

Karamanlı Ağzı teacub (< Ar. ta'accub) (Günaltay Başak 217).

Orta Anadolu Ağızları

Kırşehir; haca (< Ar. hacc-a) (F. Tekin, 66).

Yozgat; taacüb (Acer 33).

-ff- > -f-:

Karamanlı Ağzı kafe (<Ar. kâffe) (Nömer 44), muvefak (<Ar. muvaffak) (Özgül, "Karamanlıca Bir Eser..." 64).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; afidersiñ (< affedersin) (Akça 218).

Karaman; küfar (< Ar. küffâr) (Uysal 119).

Yozgat; afidersiñ (İlaslan 39).

-hh- > -h-:

Karamanlı Ağzı teahüd (<Ar. ta'ahhud) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 199).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; sıhiya (< Ar. şihhiyye) (M. Doğan 132).

Ankara; sıhat (M. Yıldırım 44).

Karaman; sıhiye (Uysal 119), mütahit (< Ar. mute'ahhid) (Türedi 296).

Kayseri; sıhat (Alan 34).

Kırşehir; sıhiye (F. Tekin 66).

Sivas; sıhat (Demir ve Şen 137).

-kk- > -k-:

Karamanlı Ağzı tevel (< tevekkül) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 185), dikat (< Ar. dikkat) (Mollova 230).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; haḥı (<Ar. hakk-ı) (Akça 218).

Karaman; hakını (Türedi 43).

Kayseri; dikat (<Ar. dikkat), túkan (<Ar. dukkân) (B. Kaya 67), müveKil (<Ar. muvekkil) (Alan 34).

Kırşehir; haḫı (<Ar. haḫḫ-ı) (F. Tekin 65).

Sivas; túkan (Demir ve Şen 701).

Yozgat; túkannara (Ümit 45).

-ll- > -l-:

Karamanlı Ağzı beled- (< bellet-) (Ataş 41), ilet (< Ar. ‘illet), mahle (<Ar. mahalle) (Eckmann, Anadolu Karamanlı Ağızlarına... 181), bilor (< Ar. billûr), celat (< Ar. cellâd) (P. Kaya 115-116), maşalah (< Ar. maşallah) (Korat 67), mütegalibe (< Ar. mütegalibe), mütealik (< Ar. müteallik) (Bekar ve Güngör 12).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; valā (< Ar. vallahi) (Akça 218).

Karaman; eli (< elli), kulan- (< kullan-), tevelit ‘(< Ar. tevellüt) (Uysal 119).

Kayseri; mahle (Deliceoğlu 44).

Sivas; mahle (Demir ve Şen 663), puluḥ (< pulluk) (Taşkiran 339).

Yozgat; mahle (Ümit 249).

-mm- > -m-:

Karamanlı Ağzı tehamul (< Ar. tahammul) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 199), ehemiet (< Ar. ehemmiyyet) (Ataş 41).

Orta Anadolu Ağızları

Karaman; temus (< Ar. temmûz) (Uysal 119).

Kayseri; temüs (Alan 34).

Nevşehir; temus (Korkmaz 104).

Niğde; temus (Büyükakkaş 64).

Sivas; ama (< Ar. ammâ) (Paçacıoğlu 74), tomuz (< temmuz) (Yelok 93).

-nn- > -n-:

Karamanlı Ağzı cehenem (<Ar. cehennem), cenet (<Ar. cennet) (Kahya, “Karamanlıca Eserlerde...” 48).

Orta Anadolu Ağzıları

Kırşehir; sünet (< Ar. sunnet) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağzıları 79).

Yozgat; sünet (Ümit 45).

-rr- > -r-:

Karamanlı Ağzı mükereren (<Ar. mukerreren) (Özcan Uğur 42), müceret (<Ar. mucerred) (Kahya, “Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser...” 54), züryet Ar. zuriyyet) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 181), berah (<Ar. berrâk), kere (<Ar. kerre), mucered (<Ar. mucerred), terahum (<Ar. terahhum) (P. Kaya 115-116), zuryet (<Ar. zurriyyet) (Günaltay Başak 212).

Orta Anadolu Ağzıları

Aksaray; taaruz (< Ar. ta'arruz) (M. Doğan 132).

Ankara; zatüriye (< Ar. zātu'r-ri'e) (Akça 218).

Karaman; kere, abdıraman (< Ar. Abdurrahman) (Uysal 119).

Kayseri; apduramañgil (< Ar. Abdurrahman-gil), saraf (< Ar. sarrâf) (Alan 34).

Kırşehir; züriyet (F. Tekin 66).

Niğde; abdıraman (< Ar. Abdurrahman), muârem (< Ar. muḥarrem) (Büyükakkaş 64).

Yozgat; zātüreye (Ümit 45) sırrı (< Ar. sırrî) (İlaslan 39).

-ss- > -s-:

Karamanlı Ağzı hise (< Ar. hisse), mumasil (< Ar. mumessil), tecesus (< Ar. tecessus) teesuf (< Ar. te'essuf) (P. Kaya 115), mütēsir (< Ar. mütē'essir), teasub (< Ar. ta'aşşub) (Özgül, “Karamanlıca Bir Eser...” 64).

Orta Anadolu Ağzıları

Kayseri; hasas (< Ar. ḥassās) (B. Kaya 67).

Kırşehir; mütēsir (F. Tekin 66).

-vv-> -v-:

Karamanlı Ağzı evel, kuvet (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 199), mürvet (<Ar. mürüvvet) (Korat 62), tesavurat (<Ar. tasavvurat) (Günaltay Başak 211).

Orta Anadolu Ağzıları

Aksaray; evel guvatlı (<Ar. kuvvet-li) (M. Doğan 132).

Ankara; evel, ğuvet (Akça 218).

Karaman; evel, guvetli (Uysal 119).

Kayseri; eveli, guvetli (Deliceoğlu 44).

Kırşehir; evel, ğuvetli (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 79).

Nevşehir; ğuvat (Korkmaz 104).

Niğde; evel (Erdoğan 119).

Sivas; evel (Yelok 93).

Yozgat; evel (Sarıyıldız 57), münever (< Ar. munevver) (İlaslan 39).

-yy- > -y-:

Karamanlı Ağzı eyam (< Ar. eyyâm) (Özcan Uğur 43) mübeyin (< Ar. mubeyyen), müzeyen (< Ar. müzeyyen), tehayur (< Ar. tahayyur) (P. Kaya 115), muayen (< Ar. mu'ayyen) tefeyüz (< Ar. tefeyyüz) (Özgül, "Karamanlıca Bir Eser..." 64).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; sıhiya (< Ar. şihhiyye) (M. Doğan, 132).

Ankara; meyit (< Ar. meyyit), deyus (< Ar. deyyūs) (Akça 218).

Kırşehir; muayen (F. Tekin 66).

-zz- > -z-:

Karamanlı Ağzı izet (< Ar. izzet), lezet (< Ar. lezzet) (Ataş 41), muazım (< Ar. muazzam) (Korat 62), tenezül (< Ar. tenezzül) (Özgül, "Karamanlıca Bir Eser..." 64).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; lezetli (Akça 1094).

Kırşehir; tenezül (< Ar. tenezzul) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 79).

Ünsüz ikizleşmesi

-ç- > -çç-:

Karamanlı Ağzı küççük (<küçük) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 198).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ğuççük (M. Doğan 129).

Ankara; küççük (Akça 217).

Karaman; güççük (Koraş 92).

Kayseri; küççük (Deliceoğlu 44).

Kırşehir; ğuççük (F. Tekin 276).

Nevşehir; ğuççül- (Yeşilöz 56).

Niğde; ğuççúklümü (Erdoğan 112).

Sivas; geççi, ğuÇcük (Yelok 91-92).

Yozgat; güççüg (Kılıçer 39).

-k- > -kk-:

Karamanlı Ağzı bakkır (Mollova 227), sakkal, sakkat (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 198), vıkkırtı (< vıkırtı) (Ataş 41).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; tenekke (M. Doğan 130).

Karaman; berikki (Türedi 43).

Niğde; dikkilidaşdan (Erdoğan 112).

Sivas; mağkas, sağkal, ikkinci, sökkül-, tekkeye (Yelok 92).

Yozgat; sekkiz (Yılmaz 38).

-l- > -ll-:

Karamanlı Ağzı ballık (Kahya, “Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser...” 53), illahet (< Ar. ilâhiyât), hille (< Ar. hîle) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 198).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; guller (< güler) (M. Doğan 130).

Karaman; sallıngaç (< salıngaç) (Koraş 92).

Kayseri; çellik (< çelik), şellale (< Ar. şelâle) (Dağcı 54).

Kırşehir; killo (kilo < Fr. kilo) (F. Tekin 65).

Nevşehir; ğollek (< gölek) (Yeşilöz 56).

Niğde; postallına (< postal < Far. postgâl) (Büyükakkaş 66).

Sivas; allerji (< alerji < Fr. allergie) (Taşkiran 30).

-p- > -pp-:

Karamanlı Ağzı pappas (papaz), top parlak (Turhan 32).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; yapparız (Akça 218).

Sivas; eppeyi, köppüg (Yelok 92), heppimiz (İçer 56).

Yozgat; deppo (< depo < Fr. dépôt) (Kılıçer 39).

-r- > -rr-:

Karamanlı Ağzı şerrafetlü (< Ar. şerâfet+lü) (Öger ve Türk 1143).

Orta Anadolu Ağızları

Nevşehir; kurruk (Hazar 59).

Sivas; merra (Demir ve Şen 136), götürüb (Yelok 92).

Yozgat; ğurra (< Ar. kur'a) (İlaslan 39).

-s- > -ss-:

Karamanlı Ağzı assılığ (< Ar. âsi) (Turhan 32), kıssa (Sel 29).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; assiye (< Ar. asiye), gassık (< kasık), yassakla- (M. Doğan 130).

Ankara; ıssırgan, gıssıh (< kısık), ıssır-, yassak (Akça 217).

Karaman; anassı, dayıssı, yassağ (Koraş 92,-93).

Kayseri; ıssır- yassağ (Bayraktar 209).

Kırşehir; ıssır-, kessek, nassıl (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 78-79), yüssüg (< yüzük) (F. Tekin 65).

Nevşehir; ıssır- (Korkmaz 104).

Niğde; ğıssa (< kısa), kessiye (< kese < Far. kīse) (Erdoğan 113).

Sivas; orassını, havassı (Yelok 92).

Yozgat; hasso (< Ar. hasan), hüssüg (< Ar. huseyn) (Kılıçer 39), ıssır- (İlaslan 39).

-ş- > -şş-:

Karamanlı Ağzı aşşağı (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 198).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; aşşa, eşşek, döşşek (M. Doğan 131).

Ankara; aşşā, eşşek, döşşek (Akça 216).

Karaman; aşşağı, eşşek, ıssık (Koraş 92-93).

Kayseri; aşşağa (Deliceoğlu 44), ğaşşık (< kaşık), ğuşşak (< kuşak) (Ünal 36).

Kırşehir; aşşağa (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 79), beşşik, döşşeg, ğaşşığ (F. Tekin 65).

Nevşehir; aşşāya, beşşik, eşşek, ğaşşıh (Yeşilöz 56).

Niğde; aşşāda, aşşıh (< aşık), döşşe-, ğaşşıu (Erdoğan 113).

Sivas; aşşadan, eşşek (Paçacıoğlu 73).

Yozgat; aşşādan, döşşek, eşşek (Sarıyıldız 56).

-t- > -tt-:

Karamanlı Ağzı mutteber (< Ar. mu'teber) (Öger ve Türk 1143).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; büttün, zatten (< Ar. zâten) (Akça 218).

Kırşehir; zatten (F. Tekin 65).

Ünsüz türemesi**h- türemesi:**

Karamanlı Ağzı havlı (<avlu) (P. Kaya 113), helbet (Ataş 39), hencik (<imdi+k) (Arslan, 1999), höreke (Köremezli 28).

Arapça ayın yerine türeyen -h- ünsüzü ehtibar (< Ar. i'tibâr), ehtikat (<Ar. i'tikâd), ihtiraz (< Ar. i'tirâz) (Mollova 231, 237).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; hasır (< Ar. asr), hatla-, havlı, hayvalı (M. Doğan 135).

Ankara; havlu, hatla- (Akça 233), hambar (M. Yıldırım 46).

Karaman; hayâ (< aya), haşçı (< aşçı), hücre (< ücre) (Uysal 114).

Kayseri; havlu, hayva (Bayraktar 209), hatla-, holta (Yun. olta) (İ. Doğan 44).

Kırşehir; habaynan (aba ile-n), havlu, hayva (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 60, 64), helbette, hindiki (<imdi+ki) (Günşen, Kırşehir Yöresi Ağızları Sözlüğü 133, 135).

Nevşehir; hatla- (Yeşilöz 204), hincâdar (imdiye kadar) (Korkmaz 121).

Niğde; hayva (Erdoğan 120), handa (< anda) (Büyükakkaş 66).

Sivas; hambar (ambar < Far. anbâr), helbet, herk (< erk), hevlek (< evlek) (Demir ve Şen 123), hev (< ev) (Yelok 97).

Yozgat; hatla-, havlı, helbet (Kılıçer 37), hayva (Yılmaz 39), ehtibâren (Ümit 49).

-l- türemesi:

Karamanlı Ağzı berli (<beri) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 200).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; berli (M. Doğan 595).

Kayseri; ilkindin (<ikindin) (Ünal 40).

Kırşehir; berli (Günşen, Kırşehir Yöresi Ağızları Sözlüğü 31).

Niğde; ceylânla (<Ar. cereyân + ile) (Erdoğan 120).

Sivas; berli (Paçacioğlu 82), ilkindi (Taşkiran 20).

Yozgat; ilkindi (Sarıyıldız 154).

-m türemesi:

Karamanlı Ağzı barem (<Far. bâri) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 200), belkim (Arslan, 1999), eğerim (<Far. eger), illam, yoksam (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 200)

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; barime (M. Doğan 648).

Ankara; meğersem (M. Yıldırım 47).

Karaman; merim (< Far. meğer) (Türedi 192).

Kayseri; güzelcem, iyecem (< iyi-cem) (Ünal 40).

Kırşehir; belkim (F. Tekin 68), keşkem (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 82).

Niğde; mēram (meğerse < Far. meger ise) (Büyükakkaş 66).

Sivas; keşkem (Paçacıoğlu 82), yoḥsam (Yelok 98).

Yozgat; mārım (Sarıyıldız 156), yōsam (Acer 35).

-n- türemesi:

Karamanlı Ağzı menşur (<Ar. meşhur), menclis (<Ar. meclis) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 200).

Orta Anadolu Ağızları

Karaman; fursant (<Ar. fursat), mencilis (Uysal 115).

Kayseri; menşur (Deliceoğlu 47).

Kırşehir; mencilis (Günşen, Kırşehir Yöresi Ağızları Sözlüğü 179), menşur (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 81).

Nevşehir; mencilis, menşur (Korkmaz 101).

Sivas; garnaz (< Ar. ġaraž), haydin (Paçacıoğlu 82), menşur (Taşkiran 312).

-t- türemesi:

Karamanlı Ağzı kistrak (< kistrak) (Özgül, “Karamanlı Türkçesi ile...” 24).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; belkit (< Ar. bel + Far. ki) (M. Doğan 138).

Karaman; ıstır-, ıstırgan (< ısırgan) (Uysal 115).

Kırşehir; belkit, çünküt (< Far. çün-ki) (F. Tekin 68).

Nevşehir; belkit (Korkmaz 101).

Sivas; belkit, şünküt (Demir ve Şen 140), ġarşıt (Yelok 99).

-v- türemesi:

Karamanlı Ağzı dova (< Ar. du‘ā’) (Balta, “Gerçi Rum isek de...” 80), soval (< Ar. su‘âl) (Ekin 231).

Orta Anadolu Ağzları

Aksaray; duvā (M. Doğan 136).

Ankara; duvā (M. Doğan 224).

Karaman; dova (Uysal 115).

Kayseri; duva (İ. Doğan 36).

Sivas; duva, suval (Demir ve Şen 136).

Yozgat; düvā (Sarıyıldız 147).

y- türemesi:

Karamanlı Ağzı yesir (< Ar. esîr), yiğren, yirin (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 191), yınad (< Ar. ‘inâd) (Ekşi 101).

Orta Anadolu Ağzları

Aksaray; yesir, yırak (M. Doğan 135).

Ankara; yesir, yilên (< Far. legen) (Akça 223), yırak (F. Kaya 49).

Karaman; yanca (< anca), yesir (Uysal 114).

Kayseri; yesir, yit- (< it-) (Bayraktar 209), yüzerlik (< üzerlik) (B. Kaya 71).

Kırşehir; yit-, yesir, yırak (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 64).

Nevşehir; yapal (< apal) (Hazar 61).

Sivas; yellik (< ellik), yeriş- (< eriş-), yermenî (< Ermeni), yesir (Demir ve Şen 123), yit- (Paçacıoğlu 244).

Yozgat; yesir, yırak (Kılıçer 37), yit- (İlaslan 31), yüzerlik (< üzerlik) (Acer 156).

-y- türemesi:

Karamanlı Ağzı cumayertesi (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 182), acayıp, dayıma (< Ar. dâ‘im), dayire (< Ar. dâ‘ire), fayde (< Ar. fâ‘ide), kayde (< Ar. kâ‘ide), mayıl (< Ar. mâ‘il), nayıl (< Ar. nâ‘il), sayir (< Ar. sâ‘ir), zayıf (< Ar. zâ‘îf) (P. Kaya 111-113).

Orta Anadolu Ağzları

Aksaray; ayile, ezrâyıl, ısmayıl, mayış (< Ar. ma‘âş) (M. Doğan 136).

Ankara; ayle, mayış, müsayit (Akça 225).

Karaman; ayile, cumaysı (< Ar. cum‘a-sı), musayit (< Ar. musâ‘id) (Uysal 115).

Kayseri; ayile, nişanlıyken (Bayraktar 209).

Kırşehir; āyla (< aile), āyit (< Ar. 'ā'id) (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 463).

Nevşehir; āylesini, ġazāy ıdı (Yeşilöz 58), fiyet (< Ar. fī'āt) (Korkmaz 101).

Niğde; ayilesi (Büyükakkaş 66).

Sivas; ayle, vesayit, müsayit, duruyuncuk, görüyüncük, köküyne, (Demir ve Şen 136).

Yozgat; ayid, dayima (Kılıçer 37), dayire (< Ar. dā'ire) (Yılmaz 39).

Yakın metatez (yer değiştirme):

-br- > -rb-:

Karamanlı Ağzı erbişim (<ibrişim) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 195).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; erbişim (M. Doğan 138).

Ankara; kirbid (<Ar. kibrīd) (Akça 227), irbēm (<Ar. İbrahim) (M. Yıldırım 48).

Karaman; erbişim, ırbık (<Ar. ibrīk) kirbid (Uysal 109, 122).

Kayseri; kirbit (İ. Doğan 53).

Kırşehir; erbişim, ırbık, irbām, kirbit, (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 83).

Nevşehir; kirbit (Yeşilöz 59), ırbıh (Korkmaz 98).

Niğde; kirbit, irbām (Büyükakkaş 68).

Sivas; ırbık, kirpit (Demir ve Şen 639, 654).

Yozgat; ırbıh, kirbit (Sarıyıldız 58, 153), farbıha (İt. fabbrica), gúrbe (< gübre < Yun. kobria) (Yılmaz 39).

-cr- > -rc-:

Karamanlı Ağzı tercübe / tercibe (< Ar. tecrübe) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 195).

Orta Anadolu Ağızları

Karaman; tercübe (Caferoğlu, Anadolu Ağızlarındaki Metathè Gelişmesi 4).

Kırşehir; tercübe / tercibe (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 83).

Sivas; tercübe (Caferoğlu, Anadolu Ağızlarındaki Metathè Gelişmesi 4).

Yozgat; tercübenj (Ümit 50).

-kr- > -rk-:

Karamanlı Ağzı fikrat (firkat <Ar. fūrkat) (Kaya 75).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; arhāba (< akraba < Ar. akribā) (Akça 227).

Karaman; barkaç (< bakraç) (Türedi 45).

Kırşehir; arhaba (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 83).

Sivas; barhaş (< bakraç) (Yelok 100).

Yozgat; arhaba (Yılmaz 39).

-ml- > -lm-:

Karamanlı Ağzı çölmek (<çömlek) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 195).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; çölmek (M. Doğan 139).

Ankara; çölmek, melmeket (<Ar. memleket) (Akça 227).

Karaman; çölmek, melmeket (Uysal 122).

Kayseri; çölmek (Deliceoğlu 47), melmeket (B. Kaya 72).

Kırşehir; çölmek, melmeket (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 82).

Nevşehir; melmeket (Yeşilöz 59).

Niğde; çölmek (Erdoğan 125), melmeket (Büyükakkaş 66).

Sivas; melmeket (Paçacıoğlu 83).

Yozgat; çölmek (Sarıyıldız 58), melmeket (Kılıçer 40).

-nh-> -hn-:

Karamanlı Ağzı tahne (< Far. tenhâ) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 188)

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; tahne (Derleme Sözlüğü X 3802).

Karaman; tahne (Caferoğlu, Anadolu Ağızlarındaki Metathè Gelişmesi 5).

Niğde; tahne (Derleme Sözlüğü X 3802).

Sivas; tehne (Demir ve Şen 696).

-pl-> -lb-:

Karamanlı Ağzı cılbak (Kahya, "Karamanlıca Bir Kitap Yeni Hazne..." 393).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; cıscılbak (M. Doğan 139).

Karaman; cılbah (Caferoğlu, Anadolu Ağızlarındaki Metathè Gelişmesi 5).

Kayseri; cılbah (Alan 39).

Kırşehir; cılbak (F. Tekin 69).

Nevşehir; cılbah (Korkmaz 98).

Niğde; cılbağ (Büyükakkaş 177).

Sivas; cılbak (Demir ve Şen 578).

Yozgat; cılbağ (Sarıyıldız 58).

-rh- > -hr-:

Karamanlı Ağzı pehris (< Far. perhîz) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 190).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; tahrana (<tarhana) (M. Doğan 139).

Ankara; tehriz (<Ar. terhîş) (F. Kaya 53).

Karaman; tahrana (Uysal 274).

Sivas; tehris (İçer 58).

-rp- > -pr-:

Karamanlı Ağzı kipri (Köremezli 28).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; kiprik (F. Kaya 53).

Kayseri; kipri, kiprik (< kirpik) (İ. Doğan 54).

Kırşehir; kiprik (Korkmaz 486).

Niğde; kipri, kiprik (Derleme Sözlüğü VIII 2875).

Sivas; kiprik (Derleme Sözlüğü VIII 2975).

Yozgat; kipri (Sarıyıldız 58).

-rv- > -vr-:

Karamanlı Ağzı kevran (<Far. kârbân), devriş (<Far. dervîş) (Ekşi 102).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; kevran (M. Doğan 139).

Ankara; kevran (Akça 228), devriş, yarval- (<yalvar-) (F. Kaya 53).

Karaman; kevran (Türedi 268).

Kırşehir; devriş, kevran (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 83).

Nevşehir; kevran (Korkmaz 98).

Sivas; devrüş (Demir ve Şen 138), küvrelık (<kirvelik) (Yelok 100).

Yozgat; kevrancı (Ümit 50).

-ry- > -yr-:

Karamanlı Ağzı Meyrem (< Meryem) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 196).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ceyran (< Ar. cereyan), meyrem (M. Doğan 139).

Ankara; ceyran, meyrem (Akça 228).

Karaman; meyrem (Uysal 122).

Kayseri; ciyran (Alan 39), miyrem (B. Kaya 72).

Nevşehir; diyra (<Far. deryâ) (Korkmaz 98).

Niğde; ceyrân, miyrem (Erdoğan 125).

Yozgat; ceyran (Yılmaz 40), meyrem (Sarıyıldız 58).

rü- > ür-:

Karamanlı Ağzı ürya (<rüya <Ar. ru'yâ) (Ağca 97)

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ürya (M. Doğan 639).

Ankara; ürya (Derleme Sözlüğü XI 4072).

Kayseri; ürya (Deliceoğlu 47).

Kırşehir; ürüya (Korkmaz 500).

Nevşehir; ürye (Korkmaz 67).

Niğde; ürya (Derleme Sözlüğü XI 4072).

Sivas; ürya (Demir ve Şen 706).

Uzak metatez:

d-n> -nd-:

Karamanlı Ağzı öndüç (<ödünc) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 196).

Orta Anadolu Ağızları

Kayseri; öndüç (Korkmazlar 66).

Kırşehir; öndüş (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 84).

Nevşehir; öndüç (Korkmaz 99).

Niğde; öndüç (Derleme Sözlüğü IX 3336).

Sivas; öndüşle- (Demir ve Şen 136).

Yozgat; ondüş (Kılıçer 40).

l-n> n-l:

Karamanlı Ağzı nalet (<Ar. la'net) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 196).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; nālet (F. Kaya 53).

Kırşehir; nālet (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 84).

Nevşehir; geneleg (<gelenek) (Yeşilöz 59), nālet (Korkmaz 99).

Niğde; nālet (Erdoğan 125).

Sivas; nālet (Taşkiran 319).

Yozgat; nālet (Sarıyıldız 59).

r-n > n-r:

Karamanlı Ağzı gövencir (<güvercin) (Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına..." 196).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; gúvencir (M. Doğan 140).

Kayseri; güvencir (İ. Doğan 54).

Nevşehir; güvencir (Korkmaz 99).

Hece yutumu:

-di- > ø:

Karamanlı Ağzı şimden (Ekşi 95).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; şimden (M. Doğan 381).

Ankara; dim (<dedim) (Akça 231).

Karaman; şimden (Uysal 121).

-ğı-> ø:

Karamanlı Ağzı bar (<bağır) (Özgül, "Karamanlı Türkçesi ile..." 245).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; dāl- (dağıl-) (Akça 228).

Kayseri; bāriyo (Alan 122).

Sivas; buncāz (İçer 56).

-yi-> ø:

Karamanlı Ağzı söylen (<söyleyin) (Balta ve Stavridi 99).

Orta Anadolu Ağızları

Ankara; āşamlān (<akşamleyin) (Akça 230).

Kayseri; söylen (Alan 72).

Nevşehir; diñ (<diyiñ) (Korkmaz 99).

Ünsüz benzeşmesi:

İlerleyici benzeşme

Tam benzeşme

-nl-> -nn-:

Karamanlı Ağzı bunnar, kefinne- (<kefenle-), olsunnar (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 196).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; annad- bunnar, gadınnar, nişanna-, zenginne- (M. Doğan 125).

Ankara; anna-, bunnar, dinne- nişannı, onnar (Akça 208).

Karaman; annad-, bunnar, gazannar, onnar (Uysal 105).

Kayseri; annaş, hayvanna (<hayvan ile) (Bayraktar 203), bunnar, canrı, onnar (Deliceoğlu 40).

Kırşehir; annaş-, dinneyici, hayınnıg (F. Tekin 59).

Nevşehir; annad-, bunnar, gunner, onnarıñ (Yeşilöz 49).

Niğde; annaşma, bunnar, gadınnar, insannıñ (Erdoğan 107).

Sivas; annad-, bunnar, onnar, zamannar (Paçacıoğlu 70).

Yozgat; canrı, dumannı, şennig (<şenlik), unnuğ (Kılıçer 34).

Yarı benzeşme:

-ml-> -mn-:

Karamanlı Ağzı cümne (<Ar. cümle), gömnek, memneket (<Ar. memleket) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 196), kemnik (kemlik) (Mollova 239).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; barmāmnan (parmağım ile+n), dayımnan (dayım ile+n) (M. Doğan 124).

Ankara; barnāmnan, guyrūmnan (<kuyruğum ile+n) (Akça 206), adamnar, simni (<simli) (M. Yıldırım 42).

Kayseri; cümneten devamrı, gömnek (<gömlek) (B. Kaya 63), ikramnar (<Ar. ikrâm-lar) (Bayraktar 203).

Kırşehir; ebemne, isimneri, perçemni (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 71).

Nevşehir; duğumnen- (<düğümnen-) (Korkmaz 93).

Sivas; halamnı, ölumnı (oğlum ile-n) (Demir ve Şen 131).

-ɲl-> -ɲn-:

Karamanlı Ağzı aɲna-, diɲne-, (Ekşi 98), yaɲnıɲ (<yanlıɲ) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 197).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; babaɲnan (babaɲ ile+n) (M. Doğan 124).

Ankara; aɲnat-, diɲne- babaɲnan (Akça 206).

Kayseri; góɲnü (<göɲlü), yaşasıɲnar (yaşasıɲlar), yúɲnü (< yüɲlü) (Bayraktar 203).

Nevşehir; çıɲarsıɲnar (<çıkarsıɲlar), gitmesiɲner (< gitmesiɲler) (Korkmaz 95).

Sivas; aɲna- (Yelok 72).

Gerileyici tam benzeşme:

-ğn-> -nn-:

Karamanlı Ağzı inne (<iğne) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 197).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; inne (M. Doğan 276).

Ankara; inne (Akça 212).

Karaman; inne, çinne- (<çiğne-) (Uysal 106).

Kayseri; innesi (B. Kaya 65), innelelerdi (iğnelerlerdi) (Bayraktar 204).

Kırşehir; inne (Günşen, Kırşehir Yöresi Ağızları Sözlüğü 144).

Nevşehir; inne (Yeşilöz 56).

Niğde; inne (Erdoğan 122).

Sivas; inne (Demir ve Şen 641).

Yozgat; inne (Yılmaz 34).

-ln-> -nn-:

Karamanlı Ağzı annı (<alnı) (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 197).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; annı (M. Doğan 605).

Ankara; yannız (<yalnız) (Akça 484).

Karaman; annımın (Uysal 106).

Kayseri; annına, yannız (Bayraktar 205).

Nevşehir; aɲnı (Korkmaz 95).

Sivas; yannız (Yelok 73).

Yozgat; annına (Kılıçer 34).

-rl- > -ll-:

Karamanlı Ağzı çıkarıllar (Kahya, “Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser...” 50).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; geliller, tallalar (<tarlalar) zencilli (< Far. zencîr-li) (M. Doğan 185, 359).

Ankara; asgellik (<askerlik), diller (<derler), hatılla- yelli (<yerli) (Akça 213).

Karaman; alıllar (<alırlar), ısmalla-, tallada, yapıyollar (Uysal 106).

Kayseri; zallı (<zarlı), tallıya (<tarlaya), dillerdi (<derlerdi) (Bayraktar 204).

Kırşehir; çalallar, dönderiller (F. Tekin 60).

Nevşehir; alıllar, gıyallar (<kıyarlar), yullar (<yurlar) (Yeşilöz 48).

Niğde; billik (<birlik), hatılla- (<hatırla-), kalli (<kâr-lı) (Erdoğan 109).

Sivas; alıllarmış, çıhiyollar, ğahilli (<Ar. kâhir-li), yuvallanıyor (Paçacıoğlu 72).

Yozgat; geliyollar, yuvallandı (Sarıyıldız 52).

-zs-> -ss-:

Karamanlı Ağzı çössünler (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 197).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; bindirmesse, çalışmassa olmassam (M. Doğan 128).

Ankara; gazımazsañ (<kazımazsan), giçmesse (<geçmezse), olmassa (Akça 215).

Karaman; demesse (demezse), dussuz (<tuzsuz), istemesse (istememezse) (Uysal 107).

Kayseri; fâissiz (<Ar. fâ’iz-siz) (B. Kaya 66), saldırmassan (Deliceoğlu 41), yatmassa (Bayraktar 204).

Kırşehir; istememessen yapmassan (F. Tekin 59).

Nevşehir; gelmesse, gessiñ, oğumassanız (Yeşilöz 50).

Niğde; aşmassan, ölmessem (Erdoğan 110).

Sivas; çıharmassız (<çıkarmazsınız), göndermessin (Yelok 73).

Yozgat; yassam (Kılıçer 40).

Gerileyici yarı benzeşme:**-md-> -nd-:**

Karamanlı Ağzı şindi (<şimdi), (Eckmann, “Anadolu Karamanlı Ağızlarına...” 197).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; şindi (M. Doğan 126).

Ankara; şindi (Akça 199).

Karaman; şindi (Uysal 97).

Kayseri; şindi (Dağcı 52).

Kırşehir; şindi (Günşen, Kırşehir Yöresi Ağızları Sözlüğü 222).

Nevşehir; şindi (Yeşilöz 42).

Niğde; şindi (Erdoğan 102).

Sivas; şindi (Demir ve Şen 130).

Yozgat; şindi (Sarıyıldız 162).

-nb-> -mb-

Karamanlı Ağzı İstambul, sümbül (< Far. sunbul), tembih (<Ar. tenbîh), tembel (< Far. tenbel) (Ekşi 98).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; ambar (<Far. anbâr), saklambaç, sümbül, tembel (M. Doğan 126).

Ankara; ambar, ısdambul, tembel (Akça 209), ombaşı, tembihle- (M. Yıldırım 43).

Karaman; çember (<Far. çenber), istambul, ombaşı (<onbaşı) (Uysal 104).

Kayseri; mimber (<Ar. mimber), ombeş (<on beş) (Bayraktar 203).

Kırşehir; gamber, istambul, sümbül (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 73).

Nevşehir; ombeş (<onbeş) (Korkmaz 93).

Niğde; sahlambaç, sümbül (Erdoğan 110).

Sivas; hambar (Demir ve Şen 123).

Yozgat; ısdambullu (İlaslan 36), ombeş (Sarıyıldız 158).

Uzak benzeşme:

-ilen> -InAn

Karamanlı Ağzı dostlukınan (<dostluk ile+n), parasıynan (parası ile+n) (Balta ve Stavridi 97, 99).

Orta Anadolu Ağızları

Aksaray; gaynansiynen (<kaynanası ile+n), inneynen (iğne ile+n), kimseynen (M. Doğan 118-119).

Ankara; gızınan, suyunan, dişimizinen, keserinen (Akça 199).

Karaman; arabasıynan, çapaynan (<çapa ile+n), duaynan (Uysal 104).

Kayseri; suyunan, tenikeynen, yānan (Ünal 32).

Kırşehir; gardaşım ınan, gümüşünen (Günşen, Kırşehir ve Yöresi Ağızları 69).

Nevşehir; benimnen, çanānan, onnan (Yeşilöz 48).

Niğde; böylelinen (böylelik ilen) (Büyükakkaş 63).

Sivas; atınan, bıçānan, gıznan, ipinen, sözüynen (Paçacıoğlu 69).

Yozgat; babasıynan, ókúzlernen (Yılmaz 35).

Aykırılışma

-nn-> -nd- cehendem (<Ar. cehennem) (Mollova 229).

Karamanlı Ağzı

Orta Anadolu Ağzıları

Kayseri; cihendem (Bayraktar 205).

Yozgat; cehendem (Sarıyıldız 144).

Sonuç

Yayımlanmış ağız materyallerinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, Karamanlı ağzı ile Orta Anadolu ağzıları arasındaki ilgiyi hem ünlü ve ünsüz sistemi hem de söz varlığı bakımından çok açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Karamanlı Türkçesi ağzının basılı metinlere dayalı olarak işlenmesi, Orta Anadolu ağzı çalışmalarının ise tüm bölgeyi kapsamaması ve bazı verilerin mevcut çalışmalara yeterince yansımaması daha net ve doğru sonuçlara varma konusunda bazı zorluklara yol açmaktadır.

Bütün bu sıkıntılara rağmen kaybolmakta olan Karamanlı ağzının bir Orta Anadolu ağzı olduğunu kesin olarak söylemek mümkündür.

Bu ağız denkliliği Karamanlıların etnik kimliğini ve kültürel aidiyetini açıklama çalışmalarına ışık tutacaktır.

Ayrıntılı genel görünüm için bk. Tablolar.

Ünsüz değişmesi	m < q	-p < -q	c < ç	-ğ < -ğ	t < d	-d < -t	f < v	-ğ < -ğ	-ğ < -ğ	-ğ < -ğ	h < f	-h < -y	j < c	k < g	k < g	k < h / q < h	-r < -r	n < l	-m < -m	-ğ < -ğ	q < d	-t < -t	z < s	-p < -p	q < d	v < f	m < v	ç < v	z < s
Karamanlı Ağzı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Orta Anadolu Ağzıları																													
Aksaray	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ankara	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Karaman	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kayseri	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kırşehir	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Nevşehir	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Niğde	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sivas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Yozgat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Tablo-1

Ünsüz düşmesi	$\theta < \theta$	$\theta < \theta$	$h > \theta$	$l > \theta$	$n > \theta$	$r > \theta$	$t > \theta$	$v > \theta$	$y > \theta$	$y > \theta$	Korunan ünsüz	θ / θ	Ünsüz tekleşmesi	$-cc > -c$	$-ff > -f$	$-hh > -h$	$-kk > -k$	$-ll > -l$	$-mm > -m$	$-rr > -r$	$-ss > -s$	$-yy > -y$	$-zz > -z$
Karamanlı Ağzı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Orta Anadolu Ağzları	Aksaray	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+				+				+		+	+
	Ankara	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+			+	+	+	+		+		+	+
	Karaman	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+			+	+	+	+	+		+		
	Kayseri	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+				+	+	+	+	+	+		
	Kırşehir	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+		+	+			+	+	+	+
	Nevşehir	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+							+			+	
	Niğde	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+						+	+		+		
	Sivas	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+				+	+	+			+		
	Yozgat	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+	+		+	+	+		+		

Tablo-2

Ünsüz ikizleşmesi	$-ç > -ç$	$-k > -k$	$-l > -l$	$-p > -p$	$-r > -r$	$-s > -s$	$-ş > -ş$	$-t > -t$	Ünsüz türemesi	h -türemesi	l -türemesi	m -türemesi	n -türemesi	t -türemesi	v -türemesi	y -türemesi	y -türemesi
Karamanlı Ağzı	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
Orta Anadolu Ağzları	Aksaray	+	+	+			+	+		+	+	+		+	+	+	+
	Ankara	+			+		+	+		+		+			+	+	+
	Karaman	+	+	+			+	+		+		+	+	+	+	+	+
	Kayseri	+		+			+	+		+	+	+			+	+	+
	Kırşehir	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+		+	+
	Nevşehir	+		+		+	+	+		+			+	+		+	+
	Niğde	+	+	+			+	+		+	+	+					+
	Sivas	+	+	+	+		+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
	Yozgat	+	+		+	+	+	+		+	+	+			+	+	+

Tablo-3

Yakın metatez		$\text{-q} < \text{-k}$	$\text{-k} < \text{-q}$	$\text{-g} < \text{-k}$	$\text{-k} < \text{-g}$	$\text{-m} < \text{-n}$	$\text{-n} < \text{-m}$	$\text{-l} < \text{-n}$	$\text{-n} < \text{-l}$	$\text{-r} < \text{-l}$	$\text{-l} < \text{-r}$	$\text{-z} < \text{-s}$	$\text{-s} < \text{-z}$	Uzak metatez	$\text{-p} < \text{-u}$	$\text{-u} < \text{-p}$	$\text{-t} < \text{-n}$	$\text{-n} < \text{-t}$	Hece yutumu	$\text{-i} < \text{-ø}$	$\text{-ø} < \text{-i}$	$\text{-y} < \text{-ø}$	İlerleyici Tam benzeşme	$\text{-m} < \text{-n}$	İlerleyici Yarı benzeşme	$\text{-m} < \text{-n}$	$\text{-n} < \text{-m}$	
Karamanlı Ağzı		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+			+	+	+		+		+	+	
Orta Anadolu Ağzları	Aksaray	+			+		+	+		+	+	+	+				+			+				+			+	+
	Ankara	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+			+				+	+	+		+			+	+
	Karaman	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+							+				+				
	Kayseri	+			+		+		+		+		+		+		+				+	+		+			+	+
	Kırşehir	+	+	+	+		+		+	+	+			+	+									+			+	
	Nevşehir	+			+		+			+	+	+	+		+	+	+					+		+			+	+
	Niğde	+			+	+	+		+		+	+	+		+	+							+					
	Sivas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+					+			+			+	+
	Yozgat	+	+	+	+		+		+	+	+	+			+	+								+				

Tablo-4

Gerileyici tam benzeşme	$\text{-m} < \text{-n}$	$\text{-n} < \text{-m}$	$\text{-l} < \text{-n}$	$\text{-n} < \text{-l}$	Gerileyici yarı benzeşme	$\text{-p} < \text{-u}$	$\text{-u} < \text{-p}$	Uzak benzeşme	$\text{-l} < \text{-n}$	Aykırılma	$\text{-p} < \text{-u}$
Karamanlı Ağzı	+	+	+	+		+	+		+		+
Orta Anadolu Ağzları	Aksaray	+	+	+	+	+	+		+		
	Ankara	+	+	+	+	+	+		+		
	Karaman	+	+	+	+	+	+		+		
	Kayseri	+	+	+	+	+	+		+		+
	Kırşehir	+		+	+	+	+		+		
	Nevşehir	+	+	+	+	+	+		+		
	Niğde	+		+	+	+	+		+		
	Sivas	+	+	+	+	+	+		+		
	Yozgat	+	+	+	+	+	+		+		+

Tablo-5

Kaynakça

- Acer, Fatih. “Yerköy ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 2003.
- Ağca, Ferruh. “Karamanlı Türkçesi’nin Morfolojisi”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1999.
- Akça, Hakan. “Ankara İli Ağızları”. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi, 2009.
- Alan, Mustafa. “Hacılar Ağzı (İnceleme – Metinler – Sözlük)”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 2012.
- Anzerlioğlu, Yonca. “Tarihî Verilerle Karamanlı Ortodoks Türkler”. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi 51 (2009): 171-187.
- Anzerlioğlu, Yonca. Karamanlı Ortodoks Türkler. Ankara: Phoenix Yayınevi, 2003.
- Arslan, Ahmet. “Biz Kapadokyalıyız”, “Türkçe Konuşan Hristiyanlar”. 22-23 Mart 1999. Hürriyet Gazetesi. İnternet. <http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1999/03/23/104202.asp>
- Ataş, Osman. “Karamanlîca Nasreddin Hoca Kitabı”. Yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, 2018.
- Balta, Evangeila - Stavridi, Niki. “Poèmes karamanlis d’Homéros, Échangeable originaire d’Ürgüp (Macrimalli d’Eubée, 1956)”. Karamanlidika Legacies. Ed. Evangelia Balta, İstanbul: The Isis Press, 2018.
- Balta, Evangelia. “Karamanlîca Kitapların Dönemlere Göre İncelenmesi ve Konularına Göre Sınıflandırılması”. Çev. Erol Üyepazarcı. Müteferrika 1998-1. 13: 3-19.
- Balta, Evangelia. Gerçi Rum isek de Rumca Bilmez Türkçe Söyleriz Karamanlılar ve Karamanlîca Edebiyat Üzerine Araştırmalar. Çev. Nazif Bozatlî ve diğerkleri, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2014.
- Bayraktar, Sibel. “Kayseri Merkez İlçe Ağzı”. Doktora tezi. Trakya Üniversitesi, 2000.
- Bekar, Beytullah – Güngör, Okan Celal. Karamanlı Türkçesiyle Yazılmış Bir Hristiyanlık Metni: Senin İçün Bir Helaskâr (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım). Kırklareli: RumeliYA Yayıncılık, 2024.
- Benlisoy, Stefo. Education in the Turcophone Orthodox Communities of Anatolia During the Nineteenth Century. İstanbul: Boğaziçi University, 2010
- Büyükakkaş, Ahmet. “Niğde ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1996.
- Caferoğlu, Ahmet. “Anadolu Ağızlarındaki Metathèse Gelişmesi”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1955, 3: 1-7.
- Caferoğlu, Ahmet. Orta Anadolu Ağızlarından Derlemeler. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1995.
- Dağcı, Yusuf. “Yahyalî (Kayseri) ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi, 2012.
- Deliceoğlu, Fatma. “Gesi, Ağırnas, Mimarsinan ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 2002.
- Demir, Necati - Şen, Ülker. Sivas İli ve Yöresi Ağızları (Etnik Yapı –Dil İncelemesi-Metinler-Sözlük). Ankara: Gazi Kitabevi, 2006.

- Demir, Necati, "Türkiye'de Bulunan Grek Harfli Türkçe Kitabeler ve Karaman Türklerinin Dili". *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks* 2.1, (2010): 3-23.
- Derleme Sözlüğü I-XII. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1963-1982.
- Doğan, İbrahim. "Bünyan ve Yöresi Ağızları". Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1991.
- Doğan, Muammer. "Aksaray ve Yöresi Ağızları". Doktora tezi. Erciyes Üniversitesi, 2011.
- Doğan, Şaban. "Sivas Merkez İlçe ve Köyleri Ağızları (Giriş – İnceleme – Metinler)". Yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 2001.
- Eckmann, Janos. "Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait Araştırmalar I. Phonetica". Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi. VIII. 1-2, (Mart-Haziran, 1950): 165-200.
- Eckmann, Janos. "Karaman Edebiyatı". *Türk Dünyası Edebiyatı I*, Edit. Halil Açıkgöz, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1991, 20-37.
- Ekin, Cemal. "Karamanlıların Soy Kütükleri: Karamanlıca (Grek Harfli Türkçe) Mezar Taşları". *Sanat Tarihi Dergisi*, XXVI. 2, (Ekim 2017): 221-241.
- Ekincikli, Mustafa. *Türk Ortodokslar*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1998.
- Ekşi, Pelin. "Örnek Metinler Çerçevesinde Karamanlı Türkçesinin Grameri". Doktora tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, 2015.
- Elgün, Abdullah. "Akkışla ve Yöresi Ağızları (Dil – Folklor – Etnik Unsurlar)". Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1993.
- Erdoğan, Songül. "Niğde Merkez ve Bor İlçesi Ağzı (Giriş-İnceleme, Metinler-Sözlük)". Doktora tezi. Erciyes Üniversitesi, 2012.
- Eyice, Semavi. "Anadolu'da "Karamanlıca" Kitâbeler (Grek harfleriyle Türkçe kitabeler)". *Bellekten* XXXIX. 153, (1975): 25-48.
- Eyice, Semavi. "Anadolu'da "Karamanlıca" Kitâbeler (Grek harfleriyle Türkçe kitabeler) II". *Bellekten* XL. 176, (1980): 683-696.
- Eyice, Semavi. "Sallaville, Sévérien – Eugène Dalleggio, Karamanlidika, Yunan Harfleri ile Türk Dilinde Basılmış Kitapların Analitik Bibliyografyası 1, 1584-1850". *Bellekten* XVI. 102, (1962): 369-374.
- Günaltay Başak, Merve. "Karamanlıca Meryem Ana Kitabı Üzerinde Yapısal Bir Çözümleme". Doktora tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, 2024.
- Günşen, Ahmet. *Kırşehir ve Yöresi Ağızları Sözlüğü*. Ankara: Ocak Yayınları, 2001.
- Günşen, Ahmet. *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2000.
- Hazar, Mehmet – Özdem, Oğuz. "Grek Asıllı Karamanlı Türkçesi Alfabesinin Kullanımı Üzerine". *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 3. 6 Fall, (2008): 337-353.
- Hazar, Mehmet. "Nevşehir Ağzı Dil Bilgisi Bibliyografyası". *Diyalektoloji* 7, (2013): 39-62.
- İçer, Elif. "Sivas İli Yıldızeli İlçesi Ağzı (İnceleme – Metinler – Sözlük)". Yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, 2010.

- İlaslan, Ümit. “Yozgat-Çandır Ağzı”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 2006.
- Kahya, Hayrullah. “Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser: İspat-ı Mesehiye Üzerinde Dil İncelemesi”. Yüksek lisans tezi. Fatih Üniversitesi, 2003.
- Kahya, Hayrullah. “Karamanlıca Bir Kitap Yeñi Hazne ve Dil Özellikleri (İmlâ Özellikleri ve Ses Bilgisi)”. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. Volume 3.6 (Fall 2008): 367-407.
- Kahya, Hayrullah. “Karamanlıca Eserlerde İslâm İnancıyla İlgili Terimler”. Türkiyat Mecmuası 22, (Güz 2012): 39-62.
- Karahan, Leyla. Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1996.
- Kaya, Büşra. “Tomarza Karahan, Türkmen Ağzı”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 2021.
- Kaya, Fatih. “Balâ İlçesi Ağzı”. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, 2004.
- Kaya, Perihan. “Karamanlı Türkçesi Üzerine Dil Çalışması: ‘Yenovefa Hikayesi’ (Çeviri Yazı – Dil İncelemesi – Dizin)”. Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, 2016.
- Kılıçer, İsmail. “Yozgat ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 1998.
- Koraş, Hikmet. “Karaman ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1992.
- Korat, Gürsel. “Karanlıkta Dil, Karamanlıca”. Atlas, Aylık Coğrafya ve Keşif Dergisi 125, (Ağustos 2003): 56-74.
- Korkmaz, Zeynep. Nevşehir ve Yöresi Ağızları I. Cilt Ses Bilgisi Phonétique. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1994.
- Korkmazlar, Alaaddin. “Talas ve Yöresi Ağızları (İnceleme Metinler-Sözlük)”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1991.
- Köremezli, Buket. “Karamanlıca Yazılmış İlk Roman Temaşa-i Dünya ve Cefakâr u Cefakeş Üzerinde Dil İncelemesi”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 2009.
- Millas, Herkül. Göç Rumların Anadolu’dan Mecburi Ayrılışı (1919-1923). İstanbul: İletişim Yayınları, 2015.
- Misailidis, Evangelinos. Seyreyle Dünyayı (Temaşa-i Dünya ve Cefakâr u Cefakeş). Haz. Robert Anhegger – Vedat Günyol. 2. Baskı. İstanbul: Cem Yayınevi, 1988.
- Mollova, Mefküre. “Sur li Terme “Karaman” et Les Recherches Sur Les Karamans”. Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi 8-9, (1980): 201-258.
- Nömer, Özgür. “Karamanlıca Takvim-i Ebedi’deki Efsaneler, Şiirler ve Atasözleri”. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, 2024.
- Öger, Adem – Türk, Ahmet Turan. “Kültürel Bağlamda Kapadokya Bölgesinde Bulunan Grek Harfli Türkçe Kitabelerin Dili”. The Journal of Academic Social Sciens, Volume 6, Issue 8, (2013): 1137, 1151.
- Öger, Adem – Yıldız, Kübra. “Karamanlı Ortodoksların Kurduğu Cemiyetler ve Yayın Faaliyetleri (Nevşehir Örneği)”. Türkmen Bilgesi Fikret Türkmen Armağanı. Editörler

- İbrahim Dilek – Ferah Türker. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2015, 245-254.
- Örnek, Saim. “Karamanlı Mübadil Halk Kültürü Bağlamında Neokesaria Köyünde Geçiş Törenleri”. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, 2015.
- Özcan Uğur, Elif. “Karamanlca Tarih-i Osmani Metninin İncelenmesi”. Yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, 2016.
- Özgül, Adalet Gül. “Karamanlı Türkçesi ile Yazılmış Metinlerde Halk Ağzı Unsurları”. Babur Research 3. 1, (2024): 241-251.
- Özgül, Adalet Gül. “Karamanlca bir Eser: 1914 Nevşehir Salnamesi Ürgüp Başlıklı kısmın Ses Bilgisi”. Yüksek lisans tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, 2015.
- Özkan, Nevzat. “Karamanlı Türkçesi ve Orta Anadolu Ağızlarının Karşılaştırmalı Ses Bilgisi”. Türk Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi 1. 1, (2013): 2-27.
- Paçacıoğlu, Burhan. “Sivas İlbeyli Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)”. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, 1987.
- Sarıyıldız, Nurettin. “Boğazlıyan ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1996.
- Sel, Pınar. “Karmanlca Sıhhatin Sırrı Adlı Eser Üzerinde Dil İncelemesi”. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, 2014.
- Sertkaya, Osman Fikri. “Grek Harfleriyle Yazılmış Anadolu Karamanlı Ağzı Metinleri Üzerine”. Journal of Turkish Studies Türklük Bilgisi Araştırmaları 28. II, 2004: 1-21.
- Şakiroğlu, Mahmut. “S. Salaville ve Dallegio, Karamanlca, Bibliographie Analytique D'ouvrages en Langue Turque Impremes en Caracteres Grecs, III, 1866-1900”. Türk Tarih Kurumu Belleten XXXVIII, 1974: 757-765.
- Taş, Pınar. “Şarkışla ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 2006.
- Taşkıran, Halil İbrahim. “Sivas Akıncılar Ağzı Karşılaştırmalı ve Tanıklı Sözlüğü”. Yüksek lisans tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 2021.
- Tekin, Feridun. “Kaman ve Yöresi Ağızları (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük)”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1994.
- Tekin, Talat. Tarih Boyunca Türkçenin Yazımı. Yay. Mehmet Ölmez. Ankara: Simurg Yayınları, 1997.
- Turhan, İbrahim. “Karamanlı Türkçesi Eseri: Heyet-i Sabıka-i Konstantinie (Metin-İnceleme-Dizin)”. Yüksek lisans tezi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 2023.
- Türedi, Kerim. “Karaman İli Sarıveliler ve Başyayla İlçeleri Ağzı (İnceleme – Metin – Sözlük)”. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi 2002.
- Uysal, İdris Nebi. “Karaman İli Ağızları ve Anadolu Ağızları Arasındaki Yeri”. Doktora tezi. Pamukkale Üniversitesi, 2009.
- Ümit, Adem. “Yozgat Sorgun İlçesi Ağzı”. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, 2006.
- Ünal, Güner. “Develi Ağzı”. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, 1987. (Kısaltması **DA**)
- Yelok, Veli Savaş. “Divriği Merkez İlçe Ağzı”. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, 1999.

- Yeşilöz, Zafer. “Nevşehir İli Ürgüp ve Avanos Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, 1993.
- Yıldırım, Mehmet. “Ankara Beypazarı İlçesi Ağzı”. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi, 2007.
- Yıldırım, Ünal. “Ayrancı (Karaman) Yöresi Ağızları (İnceleme – Metinler – Sözlük)”. Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi, 2007.
- Yılmaz, Tuğba. “Şefaatli ve Yöresi Ağızları”. Yüksek lisans tezi. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 2019.